

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: “Σύγκριση Λεξιλογίου μεταξύ παιδιών σε Κύπρο και
Ελλάδα στη Κυπριακή και κοινή Ελληνική”**

**TITLE: “Vocabulary comparison between children speakers of
Cypriot and Standard Greek in Cyprus and Greece”**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΤΕΡΖΗ ΑΡΧΟΝΤΩ

ΠΑΤΡΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1.Εισαγωγή	9
1.2.Ερευνητικοί στόχοι και υποθέσεις	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	
2.1.Λεξιλόγιο	14
2.1.2.Η ανάπτυξη του λεξιλογίου	15
2.2.Οι επιδράσεις της γλώσσας των γονέων	16
2.2.1.Η θεωρία του Bernstein	16
2.2.2.Επεξεργασμένος και περιορισμένος γλωσσικός κώδικας	18
2.2.3.Οι ελληνικές έρευνες για τις κοινωνικές επιδράσεις στη μάθηση της γλώσσας	20
2.3.Γλωσσικές και επικοινωνιακές γνώσεις που αναπτύσσει το παιδί κατά τη σχολική ηλικία	21
2.3.1.Η γλώσσα του σχολείου, οι γλωσσικοί κώδικες και η Διάλεκτος	23
2.4.Ευρύ και περιορισμένο λεξιλόγιο - πολύπλοκη και απλή συντακτική δομή	24
2.5.Προγενέστερες έρευνες	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1.Δείγμα	30
3.2.Μέσα συλλογής δεδομένων	30
3.3.Διαδικασία συλλογής των δεδομένων	34
3.4.Βαθμολόγηση	35
3.4.1.Συγκεκριμένα παραδείγματα βαθμολόγησης για κάθε λέξη	
χωριστά	37
-Λεξιλόγιο	38
-Ουσιαστικά	52
-Ρήματα	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 1	73
4.2.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 1	79
4.3.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 1	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συζήτηση συμπεράσματα	89
------------------------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	96
---------------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τα άτομα που συνέβαλαν με την βοήθεια τους στην περάτωση της παρούσας έρευνας:

- Ø Την καθηγήτριά μου κα. Τερζή Αρχόντω για την καθοδήγηση, τις υποδείξεις και τις διορθώσεις της που ήταν αξιοσημείωτες λόγω της πολύχρονης πείρας και των γνώσεων που διαθέτει.
- Ø Την Χατζηγιάγκου Ιωάννα που με την έγκριση της προχωρήσαμε στη έρευνα αυτή χρησιμοποιώντας στοιχεία από την δική της έρευνα. Περαιτέρω διευκρινήσεις δόθηκαν στην αρχή της έρευνας και επιπλέον σε διάφορα στάδια της παρούσας έρευνας βρισκόταν σε επικοινωνία μαζί μου για τη διευκρίνιση διάφορων σημείων.
- Ø Την κα. Κωτσοπούλου Αγγελική και τον κ. Μιχαήλ Χαράλαμπο για τα σχόλιά τους κατά την διάρκεια παρουσίασης της πτυχιακής εργασίας.
- Ø Τους γονείς των παιδιών που δέχτηκαν να λάβουν μέρος τα παιδιά τους στην έρευνα.
- Ø Όλα τα παιδιά που έλαβαν μέρος στην έρευνα, για την άριστη συνεργασία τους κατά την χορήγηση των τεστ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αφορμή για την μελέτη αποτέλεσε η πτυχιακή εργασία της Χατζηγιιάγκου Ιωάννας που διεξήχθη το 2008-2009 με σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο παρουσιάζονται διαφορές στον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχονται σε στις ίδιες κατηγορίες λέξεων και για τα ίδια παιδιά. Στην έρευνα είχαν συμμετάσχει 80 παιδιά ηλικίας 9 και 12 ετών, από τα οποία τα 40 ήταν από την Πάτρα και 40 από χωριό της Λευκωσίας. Η παρούσα έρευνα έχει στόχο να βελτιώσει και να διευρύνει την παραπάνω.

Στόχος της παρούσας πτυχιακής έρευνας είναι να διερευνήσει και να συγκρίνει τον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχεται σε συγκεκριμένες λέξεις που ανήκουν σε τρεις βασικές κατηγορίες (*Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα*), μεταξύ παιδιών ηλικίας 9 και 12 σε Κύπρο και Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο καταγωγής (Ελλάδα/ Κύπρο), την κοινωνική τάξη (αγροτική/αστική) και τη μητρική γλώσσα (Κοινή Νεοελληνική/ Κυπριακή Ελληνική) των παιδιών αυτών.

Το δείγμα αυτής της έρευνας αποτέλεσαν 30 μαθητές Δημοτικού σχολείου της πόλης της Λεμεσού στην Κύπρο, εκ των οποίων 15 ήταν ηλικίας 9 ετών και 15 ηλικίας 12 ετών. Για τη συλλογή των δεδομένων χορηγήθηκαν δύο εργαλεία: Το πρώτο ήταν το ίδιο με της προηγούμενης έρευνας και αποτελείται από 60 λέξεις, χωρισμένες σε τρεις κατηγορίες (*Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα*) 20 λέξεις σε κάθε κατηγορία. Το δεύτερο εργαλείο είναι ουσιαστικά ίδιο με το πρώτο αλλά είναι διαμορφωμένο αυτή την φορά και προσαρμοσμένο στη Κυπριακή Διάλεκτο. Το παιδιά κλήθηκαν να δώσουν τον ορισμό των εννοιών αυτών –να πουν τι

ξέρουν για τις λέξεις αυτές και στη συνέχεια αξιολογήθηκαν οι επιδόσεις τους.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι τα παιδιά αστικού περιβάλλοντος από την Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τα αντίστοιχα παιδιά από την Κύπρο, σε συμφωνία με την προηγούμενη έρευνα, η οποία όμως σύγκρινε αστικό περιβάλλον της Ελλάδας με αγροτικό της Κύπρου. Διαπιστώσαμε επιπλέον ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στη επίδοση των παιδιών της Κύπρου που προέρχονταν από αγροτική τάξη συγκριτικά με τα παιδιά που προέρχονταν από αστική τάξη.

Τέλος, δεν υπάρχουν διαφορές στην απόδοση των παιδιών εξαρτώμενες από το αν οι δοκιμασίες είναι και χορηγούνται στην Κυπριακή ή στην Κοινή Ελληνική. Ως εκ τούτου, συμπεραίνουμε ότι τα παιδιά από την Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τα παιδιά από την Κύπρο σε όλες τις κατηγορίες και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, όσον αφορά τον πλούτο των εννοιών του λεξιλογίου.

ABSTRACT

The goal of the current research is to investigate and compare the richness of vocabulary concepts of children who speak two language varieties. To this end, children aged 9 and 12 were assessed taking into account their place of birth (Greece vs. Cyprus), their social class (rural vs. urban) and their mother tongue (Standard Greek vs. Cypriot Greek) of these children.

The decision to carry out this study was motivated by Ioanna's Chatziyangou research, which was carried out in 2008-2009 with the purpose to explore differences in richness of vocabulary concepts of the same categories of words and the same groups of children. In that research 80 children aged 9 and 12 were used of which 40 were from the city of Patra and 40 from a village in Nicosia. The current study attempts to improve and increase the above research.

In total 30 students from a primary school of Limassol, Cyprus participated in this research, from whom 15 were 9 years old and 15 were 12 years old. Two tests were used for data collection: the first test was the same as the one used in the previous research and consists of 60 words, divided in three categories (*Vocabulary*, *Verbs* and *Nouns*), with 20 words in each category. The second test is similar to the first one, but this time it is adopted and administered in Cypriot Greek dialect. Children were asked to give the definitions of these words/concepts, namely, to say what they know about these words, and their performance on this task was assessed.

The findings of the investigation indicated that children from a Greek city performed better than children from a city of Cyprus. This finding is in accordance with the previous research, which compared urban class from

Greece with rural class from Cyprus. Moreover, no significant differences were detected between the performance of the urban Cypriot children of this study and the rural Cypriot children of the previous study.

Finally, no differences were manifested in the performance of the children (of this study) depending on whether the tests were administered in Cypriot or Standard Greek. Therefore, children from Greece, in the overall, achieved higher performance when compared to children from Cyprus in all categories and in all age groups with respect to richness of vocabulary concepts.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1.Εισαγωγή

Η ιδιαίτερη ικανότητα του ανθρώπου να παράγει έναρθρο λόγο αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την επικοινωνία του με άλλα άτομα, καθώς και την ανάπτυξη και εξέλιξή του σε σύγκριση με τα υπόλοιπα είδη του ζωικού βασιλείου.

Η γλώσσα είναι ένα σύστημα επικοινωνίας που υπάρχει και μαθαίνεται φυσικά από τα μέλη μιας κοινωνίας (Φιλιππάκη, 1992). Η γλώσσα αποτελεί συνεκτικό κρίκο ανάμεσα στους ανθρώπους, τη ζωή και τις εμπειρίες τους, προσφέροντας αφενός δυνατότητα πρόσβασης και επικοινωνίας με την κοινωνία των άλλων και επιτρέποντας αφετέρου την ανταλλαγή και κατανόηση των σκέψεων, αναγκών και επιθυμιών μεταξύ των ανθρώπων (Πήτα, 1998).

Η γλώσσα γίνεται αντικείμενο μελέτης της γλωσσολογίας, η οποία μελετά τη γλώσσα ως φαινόμενο και σκοπός της είναι να καθορίσει αν υπάρχουν και ποια είναι τα γενικά, καθολικά, χαρακτηριστικά του φαινομένου αυτού. Κάποιοι άλλοι κλάδοι της γλωσσολογίας προσπαθούν να αντιμετωπίσουν πρακτικούς προβληματισμούς. Η κοινωνιογλωσσολογία μελετά τους τρόπους με τους οποίους η γλώσσα επηρεάζεται από κοινωνικές διαφορές ανάμεσα στα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας, ενώ η διαλεκτολογία, που θεωρείται υποδιαίρεση της κοινωνιογλωσσολογίας, εξετάζει τις γλωσσικές ποικιλίες μιας γλώσσας οι οποίες αντιστοιχούν με γεωγραφικές διαφορές.

Στη συνείδηση του Έλληνα διάλεκτος είναι ένα γεωγραφικό γλωσσικό ιδίωμα (μια γλωσσική παραλλαγή), όπως π.χ. το Κρητικό, Κυπριακό, Ποντιακό κλπ., που μιλιέται δηλαδή από τους Έλληνες μιας ορισμένης γεωγραφικής περιοχής, ενώ γλώσσα είναι είτε το σύνολο των γεωγραφικών διαλέκτων είτε μόνον η Κοινή Νεοελληνική (Μπασλής, 2000).

Έρευνες έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στη σχέση διαλέκτου και εκπαίδευσης. Παρά την ιδιαίτερη προσπάθεια που ξοδεύεται στις έρευνες αυτές η Cheshire (1989) αναφέρει ότι παραμένει μια κοινή ανησυχία: “τα διαλεκτικά παιδιά συνεχίζουν να έχουν χαμηλότερες επιδόσεις στο σχολείο και μια ρεαλιστική λύση δεν έχει βρεθεί ακόμα”.

Όπως παρατηρεί η Edwards (1983), τα παιδιά τα οποία μιλούν κάποια διάλεκτο εκτός από την κοινή γλώσσα, αντιμετωπίζουν επιπρόσθετες δυσκολίες σε σχέση με τους συνομήλικους τους που μιλούν την κοινή. Ενώ ακόμα και ομιλητές της κοινής γλώσσας αντιμετωπίζουν κάποιες στιγμές σύγχυσης (για παράδειγμα ανάμεσα στην επίσημη και ανεπίσημη χρήση της γλώσσας), οι ομιλητές της μη κοινής γλώσσας αντιμετωπίζουν περισσότερες τέτοιες στιγμές, όπου πρέπει να θυμούνται τις διαφορές και γι’ αυτό παρουσιάζονται συχνότερες ευκαιρίες για λάθη.

Όπως είναι γνωστό στη Κύπρο χρησιμοποιούνται δύο γλωσσικές ποικιλίες: Η Κυπριακή διάλεκτος (η πραγματική μητρική γλώσσα των Κυπρίων) και η Κοινή Νεοελληνική (η εκπαιδευτική γλώσσα). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Yiakoumetti (1997) σε έρευνα της “Η παρούσα εκπαιδευτική πολιτική της Κύπρου αγνοεί την ύπαρξη της διαλέκτου. Τα παιδιά διδάσκονται στην Κοινή Νεοελληνική σαν να είναι η μητρική τους γλώσσα. Οι δάσκαλοι διορθώνουν απλά τα λάθη (δηλαδή τη διαλεκτική παρέμβαση) και ενισχύουν την Κοινή Νεοελληνική μέσω της επανάληψης”.

Μια τέτοια προσέγγιση, χωρίς αμφιβολία, βοηθά στη διαιώνιση της άποψης ότι η διάλεκτος είναι κατώτερη της Κοινής (Ραπαρανίου, 1994, 1998; Ραβίου, 1997; Ραβίου & Ραπαρανίου, 2000.).

Αρκετές διαφορές εντοπίζονται στο λεξιλογικό επίπεδο ανάμεσα στη Κυπριακή και στη Κοινή Ελληνική διότι, η Κυπριακή περιλαμβάνει πολλές λέξεις δανεισμένες από άλλες γλώσσες (loanwords) που δεν περιλαμβάνονται στην Κοινή (Ραπαρανίου, 1994). Επίσης, το λεξιλόγιο μεταβάλλεται πιο έντονα και με γοργότερους ρυθμούς από όλα τα υποσυστήματα της γλώσσας, επειδή παρακολουθεί πιο στενά την κοινωνική εξέλιξη (Αναστασιάδη & Συμεωνίδη, 2009), αναμένονται επιπλέον διαφορές.

Κάθε λεξική σημασία μπορεί να περιγραφεί ως μια δέσμη από επιμέρους σημασιολογικές μονάδες (Clark, 1973). Κάθε λέξη μπορεί να οριστεί επακριβώς με βάση κάποια θεμελιακά χαρακτηριστικά της σημασίας της. Η περιγραφή των λεξικών σημασιών βασίζεται σε ένα μικρό αριθμό χαρακτηριστικών που συνδυάζονται μεταξύ τους. Θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να ορίσουμε τη λέξη «άντρας» ως ένα σύμπλεγμα χαρακτηριστικών όπως: ανθρώπινο ον, ενήλικας, αρσενικό κτλ. (Κατή, 2000).

1.2.Ερευνητικοί στόχοι και υποθέσεις

Στόχος της παρούσας πτυχιακής έρευνας είναι να διερευνήσει και να συγκρίνει τον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχεται σε συγκεκριμένες λέξεις που ανήκουν σε τρεις βασικές κατηγορίες (*Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα*), μεταξύ παιδιών ηλικίας 9 και 12 σε Κύπρο και Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο καταγωγής (Ελλάδα/ Κύπρο), την κοινωνική

τάξη (αγροτική/αστική) και τη μητρική γλώσσα (Κοινή Νεοελληνική/Κυπριακή διάλεκτος) των παιδιών.

Ερευνητική υπόθεση 1:

Τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο, κατέχουν μειωμένο πλούτο εννοιών που εμπερικλείεται σε μια λέξη συγκεκριμένης κατηγορίας σε σχέση με τα παιδιά από Ελλάδα, αντίστοιχων ηλικιών που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Ελλάδα.

Ερευνητική υπόθεση 2:

Τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο, κατέχουν μεγαλύτερο πλούτο εννοιών που εμπερικλείεται σε μια λέξη συγκεκριμένης κατηγορίας σε σχέση με τα παιδιά από Κύπρο αντίστοιχων ηλικιών που φοιτούν σε αγροτικά σχολεία στη Κύπρο.

Ερευνητική υπόθεση 3:

Τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο θα παρουσιάσουν καλύτερη επίδοση στο λεξιλογικό τεστ αν αυτό τροποποιηθεί και χορηγηθεί βάσει της Κυπριακής διαλέκτου;

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει 5 Κεφάλαια συμπεριλαμβανομένης και της εισαγωγής. Το επόμενο Κεφάλαιο (Κεφάλαιο 2^ο) αναφέρεται αναλυτικότερα στο λεξιλόγιο, στην ανάπτυξη του λεξιλογίου, και πως αυτό διαμορφώνεται από τις επιδράσεις της γλώσσα των γονέων. Επίσης γίνεται αναφορά στην θεωρία του Bernstein, ο οποίος διαχώρισε για πρώτη φορά το γλωσσικό

κώδικα σε «Επεξεργασμένο» και «περιορισμένο». Ακολούθως γίνεται αναφορά σε ελληνικές έρευνες για τις κοινωνικές επιδράσεις στη μάθηση της γλώσσας. Στη συνέχεια, γλωσσικές και επικοινωνιακές γνώσεις που αναπτύσσει το παιδί κατά τη σχολική ηλικία καθώς και πως παραλληλίζεται η διάλεκτος με τα πιο πάνω. Τέλος, γίνεται επεξήγηση των όρων: «ευρύ» και «περιορισμένο» λεξιλόγιο, «πολύπλοκη» και «απλή» συντακτική δομή.

Το τρίτο Κεφάλαιο αποτελεί η μεθοδολογία της έρευνας: το δείγμα που έλαβε μέρος, τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των δεδομένων, τη διαδικασία συλλογής των δεδομένων και την βαθμολόγηση τους.

Στο τέταρτο Κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων και η στατιστική τους ανάλυση. Ακολουθεί, στο πέμπτο Κεφάλαιο, η συζήτηση των αποτελεσμάτων και τα συμπεράσματα που προκύπτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

2.1.Λεξιλόγιο

Το λεξικό (νοητικό λεξιλόγιο) μιας συγκεκριμένης γλώσσας περιλαμβάνει όλες τις λέξεις (λεξήματα) αυτής της γλώσσας (Πήτα, 1998). Το λεξιλόγιο κάθε γλώσσας δεν είναι ένα τυχαίο άθροισμα φωνολογικών εκφράσεων, αλλά ένα οργανωμένο σύνολο που περιλαμβάνει όλες τις λέξεις που είναι απαραίτητες για τη λογική σκέψη (Πόρποδας, 2003). Οι σημασιολογικές μονάδες του λεξικού είναι συνήθως οι λέξεις, αν και οι λέξεις είναι, κατά κανόνα, αποτέλεσμα σύνθεσης μορφημάτων (και συνεπώς δεν αποτελούν πάντα την ελάχιστη σημασιολογική μονάδα). Από τη σκοπιά της Γλωσσολογίας, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Μπαμπινιώτης (1980) “...η λέξη θεωρήθηκε ως η κύρια γραμματική, συντακτική και σημασιολογική μονάδα. Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο η γραμματική όσο και η συντακτική ανάλυση της παραδοσιακής γλωσσολογίας στηρίχτηκαν στη λέξη, αλλά και ως κριτήριο της σημασιολογικής αναλύσεως της γλώσσας, των λεξικών, υπήρξε – και ισχύει σε μεγάλο βαθμό ακόμη και σήμερα – η λέξη. Η αντίληψη αυτή ενισχύεται ακόμη και ‘γραφικά’. Προ και μετά τη λέξη υπάρχει στη γραφή κενό – πράγμα που δεν ισχύει για την μονάδα που ονομάζουμε μόρφημα”.

2.1.2. Η ανάπτυξη του λεξιλογίου

Μέχρι την ηλικία των πέντε ετών κάθε παιδί έχει κατακτήσει το σύνθετο σύστημα της προφορικής μητρικής του γλώσσας με μια παγκοσμίως κοινή διαδικασία (Slobin, 1992). Μέσα στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα, το παιδί μαθαίνει τις βασικές φωνολογικές, μορφολογικές, συντακτικές και σημασιολογικές δομές, και μάλιστα χωρίς εμπρόθετες ενέργειες και διαδικασίες και συνήθως χωρίς σχεδιασμένα ερεθίσματα από έξω, αλλά μόνο με την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας μέσα στην ανθρώπινη κοινωνία και επικοινωνία. Υπάρχει όμως έλλειψη συνειδητότητας και εκουσιότητας (Vygotsky, 1988). Η ανάπτυξη κάποιου βαθμού γραμματισμού γίνεται με τρόπο φυσικό μέσα στο οικογενειακό και το κοινωνικό του περιβάλλον, καθώς το παιδί μαθαίνει τη μητρική του γλώσσα και κατορθώνει να επικοινωνεί με διαφορετικά πρόσωπα σε διάφορες κοινωνικές καταστάσεις μέσα από διάφορα είδη λόγου και τύπους κειμένων (Μητσικοπούλου, 2001).

Η παραγωγή της πρώτης λέξης θεωρείται η απαρχή της γλωσσικής ανάπτυξης (Κατή, 2000). Οι πρώτες λέξεις παράγονται φυσιολογικά στην ηλικία τους ενός έτους, όταν το παιδί είναι 18 μηνών κατέχει ένα λεξιλόγιο 50 περίπου λέξεων. Την περίοδο που ακολουθεί αυξάνεται θεαματικά ο αριθμός των λέξεων που μαθαίνει το παιδί. Σε έξι μήνες μπορεί να ξέρει μέχρι και 400 λέξεις. Στα τέλη του 5^{ου} έτους το λεξιλόγιο του περιλαμβάνει περίπου 14.000 λέξεις. Η Susan Carey (1977) διαπίστωσε πως ένα παιδί στην διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας προς το τέλος του δεύτερου έτους της ηλικίας του μαθαίνει εννέα λέξεις την μέρα. Αν αφαιρέσουμε τις ώρες του ύπνου, η αντιστοιχία είναι περίπου μια λέξη την ώρα. Η ραγδαία αυτή ανάπτυξη στην κατανόηση και παραγωγή νέων λέξεων η αλλιώς η «έκρηξη

του λεξιλογίου» είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται σε όλα τα παιδιά με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη (Guasti, 2002).

Παρά το γεγονός ότι η γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, εντούτοις η διαμόρφωση της γλώσσας του κάθε παιδιού αποτελεί ένα προσωπικό γεγονός. Το μέγεθος της λεκτικής επικοινωνίας μεταξύ του κάθε παιδιού και άλλων προσώπων επηρεάζει σε αυτή την κατεύθυνση είτε γίνεται μεταξύ παιδιού και ενηλίκων είτε μεταξύ παιδιού και συνομήλικων παιδιών (Clark, 1973).

Η κοινωνιογλωσσική εξέλιξη του παιδιού περνάει μέσα από τα γλωσσικά πρότυπα που έχει στα πρώτα χρόνια της ζωής του. Για τα πιο πολλά παιδιά γλωσσικά πρότυπα είναι πρώτα οι γονείς και το ευρύτερο γλωσσικό περιβάλλον, ύστερα η παρέα και τέλος οι ενήλικες (Romaine, 1986).

2.2.Οι επιδράσεις της γλώσσας των γονέων

Οι επιδράσεις της γλώσσας των γονέων στην γλωσσική ανάπτυξη καθώς και στη γενικότερη σχολική επιτυχία των παιδιών έχουν εξεταστεί εκτεταμένα και έχουν ερμηνευθεί διαφορετικά από τη δεκαετία του 1960 και μετά. Ένας από τους πιο γνωστούς μελετητές του θέματος είναι ο Βρετανός Basil Bernstein.

2.2.1.Η θεωρία του Bernstein

Η θεωρία Bernstein έχει ως αφετηρία τις εξής διαπιστώσεις: Πρώτον, ότι ο διαχωρισμός των διαφόρων κοινωνικών στρωμάτων είναι σαφής και βασίζεται σε μορφωτικό-οικονομικά κριτήρια (διότι συνδέεται κυρίως με το

επίπεδο της εκπαίδευσης, της οικονομικής κατάστασης και με το επάγγελμα των γονέων) και, δεύτερον, ότι οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες κατώτερου μορφωτικο-οικονομικού επιπέδου, κατά κανόνα, παρουσιάζουν διαφορετική επίδοση στις εξετάσεις των γλωσσικών και μη-γλωσσικών μαθημάτων του σχολείου. Αυτή η διαφορά της επίδοσης θεωρήθηκε ως ένδειξη ότι τα παιδιά των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων δεν αξιοποιούν όλες τις δυνατότητες τους όταν χρησιμοποιούν την γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας. Με δεδομένο όμως ότι η γλώσσα αποτελεί το κύριο μέσο έκφρασης, επικοινωνίας και αξιολόγησης της σχολικής επίδοσης, είναι φανερό ότι τα παιδιά από τα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα θα αντιμετωπίσουν προβλήματα στην εκπαίδευση τους στο σχολείο.

Επιπλέον, ο Bernstein επισήμανε τη σπουδαιότητα που έχουν οι λέξεις και ο τύπος της γλώσσας που χρησιμοποιείται, στην έκφραση της σκέψης και των συναισθημάτων των ανθρώπων. Ειδικότερα, κατά την άποψη του, η γλώσσα λειτουργεί σε σχέση με την επιθυμία έκφρασης και επικοινωνίας. Συνεπώς, ο τρόπος γλωσσικής δομής και έκφρασης του ατόμου αντανακλά μια συγκεκριμένη μορφή συγκρότησης των αισθημάτων και, επομένως, αλληλεπίδρασης και αντίδρασης μέσα στο περιβάλλον που ζει. Κατά τον Bernstein, στο περιβάλλον των ανώτερων μορφωτικο-οικονομικών στρωμάτων (δηλαδή της αστικής τάξης), η επικοινωνία συντελείται με γλωσσική συγκρότηση, δομή και έκφραση κατά την οποία οι γονείς χρησιμοποιούν προσωπικούς χαρακτηρισμούς για να επεξηγήσουν και να επεκτείνουν τα εμβρυώδη στοιχεία προσωπικών χαρακτηριστικών που χρησιμοποιεί το παιδί. Κάτι ανάλογο όμως, δε συμβαίνει με τους γονείς που ανήκουν στα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα. Ως εκ τούτου, οι διαφορετικοί τύποι της γλώσσας στις ανώτερες και κατώτερες κοινωνικές τάξεις, συγκροτούν διαφορετικούς γλωσσικούς κώδικες. Γι'

αυτό και η θεωρία του Bernstein έγινε γνωστή ως η θεωρία των γλωσσικών κωδίκων.

2.2.2.Επεξεργασμένος και περιορισμένος γλωσσικός κώδικας

Σύμφωνα λοιπόν με την θεωρία των γλωσσικών κωδίκων, υπάρχουν δύο κύρια είδη γλωσσικών κωδίκων, που αντιστοιχούν και χαρακτηρίζουν αντίστοιχα τα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα (δηλαδή την εργατική τάξη) και τα ανώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα (δηλαδή τη μεσοαστική τάξη). Οι κώδικες αυτοί είναι από τη μια μεριά ο «περιορισμένος κώδικας» (restricted code) και, από την άλλη μεριά, ο «επεξεργασμένος κώδικας» (elaborated code). Η ανωτέρω διάκριση και ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών γλωσσικών κωδίκων που έγινε αρχικώς από τον Bernstein διευρύνθηκε σε μεταγενέστερες μελέτες του.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των δύο γλωσσικών κωδίκων είναι τα εξής: στον περιορισμένο κώδικα επικοινωνίας, ο λόγος είναι σύντομος, γραμματικά απλός, συντακτικά φτωχός και μπορεί να αποκτηθεί χωρίς συστηματική μάθηση. Συνήθως οι φράσεις αφήνονται ημιτελείς ή ολοκληρώνονται με κοινές καθημερινές λέξεις του συρμού. Ο ομιλητής του περιορισμένου κώδικα χρησιμοποιεί συχνά συνδετικές λέξεις, ελάχιστες φορές επίθετα και επιρρήματα και σπάνια αόριστες αντωνυμίες. Το λεξιλόγιο χαρακτηρίζεται περιορισμένο. Καταφεύγει στη συχνή χρήση σύντομων εντολών και ερωτήσεων και χρησιμοποιεί κυρίως ρήματα ενεργητικής φωνής. Ο λόγος αναφέρεται κυρίως στο «εδώ» και στο «τώρα», συνήθως έχει επιτακτικό ύφος, παρεμποδιστικό ρόλο και υπονοούμενες σημασίες. Δε χρησιμοποιείται για να εκφράσει συναισθηματικές

καταστάσεις (οι οποίες κυρίως εκφράζονται με μη-γλωσσικούς τρόπους), αλλά για να κατονομάζει συγκεκριμένα πράγματα και ενέργειες.

Αντίθετα, στον επεξεργασμένο κώδικα επικοινωνίας, ο λόγος έχει σύνθετη δομή, λεκτική κυριολεξία και συντακτική πληρότητα. Ο ομιλητής του επεξεργασμένου κώδικα κάνει διακριτική επιλογή των επιθέτων και των επιρρημάτων, χρησιμοποιεί συχνά μη προσωπικές αντωνυμίες, καθώς και προθέσεις, μέσα από ένα ευρύ λεξιλόγιο. Ο λόγος είναι σαφής, έχει ευρύτερη χωρο-χρονική διάσταση και προσωπικό χαρακτήρα. Διευκολύνει την έκφραση της αφηρημένης σκέψης και των προσωπικών συναισθημάτων. Η απόκτηση του επεξεργασμένου κώδικα είναι συνήθως αποτέλεσμα μακρόχρονης συστηματικής και οργανωμένης μάθησης.

Αν και οι δύο αυτοί κώδικες επικοινωνίας δεν είναι, υποχρεωτικά, αποτέλεσμα του μορφωτικο-οικονομικού επιπέδου της οικογένειας, ωστόσο ο Bernstein υποστήριξε ότι το κοινωνικό περιβάλλον (η κοινωνική τάξη) του ατόμου και ειδικότερα οι σχέσεις και η αλληλεπίδραση του ατόμου μέσα στην κοινωνική ομάδα που ζει και αναπτύσσεται επηρεάζουν τη γλώσσα και τη γλωσσική συμπεριφορά και επικοινωνία του ατόμου.

Βέβαια αυτή η διαφοροποίηση των γλωσσικών κωδίκων δε γίνεται με αξιολογική πρόθεση και, κατά συνέπεια, η χρησιμοποίηση του περιορισμένου κώδικα δεν πρέπει να θεωρείται ως γλωσσική ανεπάρκεια. Όμως, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η κοινωνία εκτιμά διαφορετικά τη γλωσσική έκφραση διαμέσου του κάθε κώδικα.

Μια βασική συνέπεια της γνώσης και χρήσης του γλωσσικού κώδικα από το κάθε παιδί είναι ο βαθμός επιτυχίας ή αποτυχίας του στη σχολική επίδοση. Ως εκ τούτου, η θεωρία των γλωσσικών κωδίκων δίνει μια εξήγηση για τη σχολική αποτυχία των παιδιών από τα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα. Η εξήγηση αυτή έχει ως εξής: επειδή η εργασία στο

σχολείο βασίζεται στον επεξεργασμένο γλωσσικό κώδικα, είναι επόμενο ότι τα παιδιά από τα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα (που συνήθως χρησιμοποιούν περιορισμένο γλωσσικό κώδικα) δε θα παρουσιάζουν ικανοποιητική επίδοση στα μαθήματα τους. Αυτό σημαίνει ότι η σχολική αποτυχία τους οφείλεται στη γλωσσική διαφοροποίηση ή αδυναμία τους που, στη περίπτωση αυτή, θεωρείται ως γλωσσική αποτυχία.

2.2.3.Οι ελληνικές έρευνες για τις κοινωνικές επιδράσεις στη μάθηση της γλώσσας

Σε μια προσπάθεια να διερευνηθεί η θεωρία του Bernstein στην ελληνική γλώσσα και πραγματικότητα, ο Παντελής (1973, 1984) διεξήγαγε τη πρώτη λεπτομερή και συστηματική πειραματική έρευνα στην Ελλάδα. Κατ' αυτήν αξιολογήθηκαν δείγματα γραπτού και προφορικού λόγου τριών ομάδων παιδιών που διέφεραν μεταξύ τους από την άποψη της κοινωνικής τάξης (μεσοαστική - εργατική - αγροτική). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές ως προς τη χρήση της γλώσσας μεταξύ των παιδιών της μεσοαστικής τάξης από τη μια μεριά και της εργατικής και αγροτικής τάξης από την άλλη. Οι διαφορές αυτές, που ήταν μεγαλύτερες στον γραπτό λόγο, σε σύγκριση με τον προφορικό, ερμηνεύθηκαν ως ενδείξεις χρησιμοποίησης του περιορισμένου γλωσσικού κώδικα στην ελληνική γλώσσα. Σε μια άλλη έρευνα, ο Μπασλής (1988) κατέληξε επίσης σε ανάλογα ενδιαφέροντα αποτελέσματα.

Επειδή οι ανωτέρω αξιολογικές και συστηματικές ερευνητικές μελέτες ήταν σχετικώς μικρής κλίμακας (από πλευράς συμμετοχής υποκειμένων), το θέμα της σχέσης μεταξύ κοινωνικής ομάδας, σχολικής επίδοσης και γλωσσικού επιπέδου στην ελληνική κοινωνική, εκπαιδευτική και γλωσσική

πραγματικότητα, διερεύνησε σε μια εκτεταμένη και μεγάλης κλίμακας έρευνα ο Πόρποδας (1993). Οι βασικές διαπιστώσεις που προέκυψαν από την έρευνα ήταν οι εξής: Πρώτον, ότι τα παιδιά που προέρχονται από αστικού ή μεσοαστικού τύπου ελληνικές οικογένειες παρουσίαζαν καλύτερη επίδοση στα βασικά γνωστικά αντικείμενα του σχολείου (γλωσσικά και μη – γλωσσικά) σε σύγκριση με τα παιδιά από εργατικές και αγροτικές ελληνικές οικογένειες. Δεύτερον, ότι τα παιδιά από αστικές ή μεσοαστικές οικογένειες είχαν την τάση να χρησιμοποιούν ένα γλωσσικό τύπο ή κώδικα ο οποίος είχε περισσότερα χαρακτηριστικά του επεξεργασμένου κώδικα, σε σύγκριση με το γλωσσικό τύπο ή κώδικα που χρησιμοποιούσαν τα παιδιά από εργατικές και αγροτικές οικογένειες.

Αυτές οι διαπιστώσεις της έρευνας ενίσχυσαν την υπόθεση ότι η κοινωνική ομάδα από την οποία προέρχεται το παιδί φαίνεται ότι ασκεί κάποια επίδραση στον τύπο ή τον κώδικα της ελληνικής γλώσσας που μαθαίνει το παιδί. Η γλωσσική αυτή διαφοροποίηση με τη σειρά της (και με την επίδραση και άλλων παραγόντων) φαίνεται ότι μπορεί να επηρεάσει το επίπεδο της σχολικής επιτυχίας των παιδιών.

2.3.Γλωσσικές και επικοινωνιακές γνώσεις που αναπτύσσει το παιδί κατά τη σχολική ηλικία

Είμαστε υποχρεωμένοι να δεχτούμε το γεγονός ότι το παιδί δεν πηγαίνει στο σχολείο (ούτε καν στο νηπιαγωγείο) άφωνο ή άγλωσσο (Φραγκουδάκη, 1987). Αντίθετα, πηγαίνει έχοντας ήδη διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό τη γλωσσική του ικανότητα μέσα στη οικογένειά του και το στενό του περιβάλλον. Η κατάκτηση της γλώσσας είναι το μεγαλύτερο μαθησιακό επίτευγμα που πέτυχε ποτέ ένα παιδί (Μπασλής, 1988).

Επομένως, η εκπαίδευση, το σχολείο, καλείται να οικοδομήσει πάνω στις ήδη υφιστάμενες βάσεις. Ενώ το παιδί κατά την προσχολική ηλικία αντιμετωπίζει τη γλώσσα ως το εργαλείο για τη μετάδοση μηνυμάτων και την επικοινωνία με το περιβάλλον του, με την είσοδό του στο σχολείο καλείται να αποκρυπτογραφήσει την εσωτερική υπόσταση της γλώσσας. Το παιδί στο σχολείο διευρύνει το σύστημα της προφορικής μητρικής γλώσσας με τη διδασκαλία της φωνολογίας, του λεξιλογίου, της γραμματικής, του συντακτικού και της σημασιολογίας. Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας δεν ολοκληρώνεται, βέβαια, στο σχολείο, αλλά είναι μια διαδικασία που διαρκεί σε όλη του τη ζωή (Μητακίδου και Τρέσσου, 2002).

Δουλειά του σχολείου είναι να διευρύνει το λειτουργικό δυναμικό της γλώσσας των μαθητών, πράγμα που σημαίνει ότι οι μαθητές πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα να ελέγχουν τις ποικίλες, λειτουργικά διαφοροποιημένες μορφές γλώσσας που χρησιμοποιούνται στην κοινωνία. Για να το πετύχει αυτό το σχολείο, πρέπει να απευθύνεται και να λαμβάνει υπόψη του τόσο τα παιδιά που έρχονται στο σχολείο με «περιορισμένο» γλωσσικό κώδικα όσο και εκείνα που κατέχουν και χειρίζονται έναν «επεξεργασμένο» γλωσσικό κώδικα, όπως αυτός που απαιτείται από τη σχολική εκπαίδευση. Η εκπαίδευση είναι αυτή που οφείλει να προσαρμόζεται στα μέτρα και τις ανάγκες των παιδιών και όχι να προσαρμόζει τα παιδιά, κατά προκρούστειο τρόπο, στα δικά της μέτρα. Βασισμένος σε αυτές τις απόψεις ο Labov (1972) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εκείνο που χρειάζεται επιδιόρθωση, δεν είναι το παιδί της κατώτερης τάξης, αλλά ο ρόλος του σχολείου. Απαιτείται, δηλαδή, ένα σχολείο το οποίο, ξεκινώντας από τη βασική αρχή του σεβασμού της ταυτότητας και της ιδιαιτερότητας του κάθε παιδιού, δε θα προσπαθήσει να καταστρέψει την όποια πολιτιστική και γλωσσική κληρονομιά έχει αυτό το παιδί

επιβάλλοντας μια άλλη κουλτούρα και γλώσσα, αλλά να το βοηθήσει να ενταχθεί σε μια νέα πραγματικότητα χωρίς όμως να ξεκόψει από τις ρίζες του.

Σε παρόμοιες διαπιστώσεις και συμπεράσματα με εκείνα του Labov κατέληξαν οι ερευνητικές μελέτες των Houston (1970) και Tizard κ.α. (1983). Συγκεκριμένα, οι ερευνητές αυτοί διαπίστωσαν ότι τα παιδιά των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων έχουν δύο τύπους γλώσσας τους οποίους χρησιμοποιούν σε διαφορετικές καταστάσεις. Στην οικογένεια, με τα γνωστά τους πρόσωπα, χρησιμοποιούν τον αναλυτικό τύπο, ενώ, όταν βρίσκονται στο σχολείο (ή με τον ερευνητή που αξιολογεί την γλωσσική τους επάρκεια), συνήθως, χρησιμοποιούν τον περιληπτικό και περιορισμένο τύπο. Επομένως, στο σχολείο εξετάζεται η ικανότητα των παιδιών στη χρήση της σχολικής γλώσσας και όχι η γλωσσική τους ικανότητα (Μπασλής, 2000).

2.3.1. Η γλώσσα του σχολείου, οι γλωσσικοί κώδικες και η διάλεκτος

Το παιδί διαπιστώνει ότι το σχολείο διαθέτει μια αντικειμενική γλώσσα έκφρασης του κόσμου του, με χαρακτήρα εξουσιαστικό, με την οποία η ατομική του γλώσσα βρίσκεται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη συμφωνία (Μπαλάσκας, 1997). Έρευνες, και κυρίως του Bernstein, δείχνουν ότι μεγαλύτερη συμφωνία διαπιστώνουν τα παιδιά που προέρχονται από τις αστικές οικογένειες και τα μορφωμένα περιβάλλοντα. Τα παιδιά αυτά έχουν αναπτύξει τον «επεξεργασμένο» γλωσσικό κώδικα που χρησιμοποιεί το σχολείο και επομένως κινούνται στην ίδια περίπου γλωσσική συχνότητα με το σχολείο. Το κύκλωμα λειτουργεί κανονικά, η επικοινωνία είναι ομαλή, τα κοινά αποθέματα είναι επαρκή, κατά συνέπεια η προσαρμογή στις σχολικές

απαιτήσεις είναι ευκολότερη και η επίδοση υψηλότερη. Αντίθετα, τα παιδιά που προέρχονται από αγροτικές ή εργατικές οικογένειες, από υποβαθμισμένα και μη μορφωσιγόνα περιβάλλοντα, διαπιστώνουν συνήθως ασυμφωνία γλωσσική. Ο δικός τους «περιορισμένος» γλωσσικός κώδικας δεν επαρκεί. Τα κοινά γλωσσικά αποθέματα είναι ελάχιστα - το σχολείο μιλάει ουσιαστικά μια «άλλη» γλώσσα. Επομένως, η προσαρμογή είναι δυσκολότερη, η επίδοση χαμηλότερη και ο εξουσιαστικός χαρακτήρας της γλώσσας περισσότερο πιεστικός.

Τα διαλεκτικά παιδιά (όπως αναφέρθηκε και στη εισαγωγή) έχουν χαμηλότερες επιδόσεις στο σχολείο σε σχέση με τα παιδιά που μιλούν την κοινή γλώσσα και φαίνεται πως η μεταβλητή που παίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή τη σχέση είναι η γλώσσα. Η γλώσσα (διάλεκτος) που χρησιμοποιούν τα διαλεκτικά παιδιά, βρίσκεται σε ασυμφωνία με τη γλώσσα του σχολείου που είναι η κοινή. Επομένως, με βάση όλα όσα έχουν προαναφερθεί, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι τα διαλεκτικά παιδιά χρησιμοποιούν στο σχολείο τον «περιορισμένο» γλωσσικό κώδικα.

2.4.Ευρύ και περιορισμένο λεξιλόγιο - πολύπλοκη και απλή συντακτική δομή

Από μια οπτική, θα μπορούσε κανείς να αρκестεί στην απάντηση ότι η πρώτη αντίθεση (*ευρύ vs περιορισμένο λεξιλόγιο*) σχετίζεται με τη ποσότητα των λέξεων που ένα λεξιλόγιο περιλαμβάνει, επομένως ότι ευρύ λεξιλόγιο είναι αυτό που περιλαμβάνει περισσότερες λέξεις, σε αντίθεση με το περιορισμένο που περιλαμβάνει λιγότερες. Επίσης, ότι η δεύτερη αντίθεση (*πολύπλοκη vs απλή συντακτική δομή*) σχετίζεται με το πόσοι είναι οι όροι που περιλαμβάνονται σε μία πρόταση, με τον τρόπο που αυτοί

διατάσσονται σε γραμμική ακολουθία, καθώς και με τις σχέσεις των προτάσεων μεταξύ τους. Μια τέτοια απάντηση βασίζεται στην κυριολεκτική σημασία των όρων.

“Το να μπορεί κάποιο παιδί, αν του δοθεί ως ερέθισμα η λέξη *πέτρα*, να ανακαλέσει λέξεις όπως *λίθος*, *βράχος*, *κοτρώني / πετρώνω*, *λίθινος*, *βραχώδης / μονόπετρο*, *λιθοδομή*, *ξερόβραχος* θεωρείται δείγμα ευρέος λεξιλογίου. Αν τυχόν, μάλιστα, εντάξει σ' αυτές και τις *λάας*, *λατύπη* δεν επιτρέπει καμία αμφιβολία για την ευρύτητα του λεξιλογίου του. Αν με την ίδια λέξη ως ερέθισμα ανακαλέσει λέξεις όπως *γαρμπίλι*, *χαράκι*, *χοχλάκα*, *τσαχίλι*, *τσουρδάλα / πετριά*, *λιθιά*, *πλακούρα*, *τρόχαλος*, *καντουνάδα*, *παχώνα*, *δρακώνα*, *χαλέπα*, *άτσακας / κουνόπετρα*, *νταμαρόπετρα*, *ποταμοχάλικο* δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα πείσει για το ευρύ λεξιλόγιό του. Με το παράδειγμα αυτό υπαινίσσομαι ότι, όταν το λεξιλόγιο ενός παιδιού περιλαμβάνει λέξεις μιας συγκεκριμένης ποικιλίας της γλώσσας, το σύνηθες είναι να θεωρείται ότι το παιδί διαθέτει ευρύ λεξιλόγιο. Αντίθετα, αν το λεξιλόγιο ενός παιδιού περιλαμβάνει λέξεις που δεν θεωρούνται μέρος της ποικιλίας αυτής, όπως *διαλεκτικά στοιχεία*, *λέξεις για καλλιέργεια φυτών*, *βοσκή ζώων κλπ.*, δεν θεωρείται ότι το παιδί αυτό διαθέτει ευρύ λεξιλόγιο, ακόμη και αν γνωρίζει πάρα πολλές τέτοιες λέξεις. Στην πραγματικότητα το ερώτημα πόσες τέτοιες λέξεις μπορεί το παιδί να γνωρίζει δεν τίθεται, αφού οι λέξεις αυτές δεν θεωρούνται καν μέρος του λεξιλογίου” (Ραυτοπούλου, 2001).

Το στοιχείο αυτό αποκαλύπτει ότι ο χαρακτηρισμός «ευρύ» και «περιορισμένο» (λεξιλόγιο), που στην κυριολεκτική σημασία του είναι ποσοτικός, στο πραγματικό του περιεχόμενο δεν έχει να κάνει με την ποσότητα, αλλά με το είδος των λέξεων που περιλαμβάνονται σε ένα

λεξιλόγιο. Θεωρείται 'λεξιλόγιο' το λεξιλόγιο της επίσημης γλώσσας και ως προς αυτό μετράται το ευρύ ή το περιορισμένο. Δεν θεωρείται 'λεξιλόγιο' το λεξιλόγιο οποιασδήποτε μη επίσημης κοινωνικής ποικιλίας και εδώ δεν τίθεται θέμα ποσού λέξεων. Η αντίθεση ευρύ vs περιορισμένο υπονοεί, δηλαδή, στο πραγματικό περιεχόμενο των όρων, ποιοτική και όχι ποσοτική διάκριση και ακολούθως υπαινίσσεται ότι η αντίθεση που εμπεριέχεται σ' αυτούς τους όρους είναι αντίθεση ποιότητας και όχι ποσότητας .

Ο ποιοτικός χαρακτηρισμός του λεξιλογίου αντανακλάται και στην αντίθεση πολύπλοκη και απλή συντακτική δομή. Αυτό συμβαίνει, γιατί η επιλογή των λέξεων ρυθμίζει τη δομή που κανείς παράγει. Παράδειγμα: αν κάποιος επιλέγει να χρησιμοποιεί στο λόγο του ρηματικά ουσιαστικά, αντί για ρήματα, υποχρεωτικά οδηγείται στο να παράγει διαφορετικού τύπου συντακτικές δομές (*η παρέμβαση του Χ αντί ο Χ παρεμβαίνει, η δικαίωση του ανθρώπου αντί ο άνθρωπος δικαιώθηκε*), το ίδιο αν επιλέγει επίθετα αντί για επιρρήματα (*έκανες σωστή παρατήρηση ως προς το ότι... αντί σωστά παρατηρήσεις ότι...*), υποτακτικούς αντί για παρατακτικούς συνδέσμους (*ήρθα αφού έφαγα αντί έφαγα και ήρθα*) κλπ. Στις παραπάνω φράσεις η συντακτική δομή καθορίζεται από την κατηγορία των λέξεων που επιλέγει ο ομιλητής.

Φαίνεται καθαρά ότι το λεξιλόγιο και ο τύπος των συντακτικών δομών δεν είναι στοιχεία άσχετα μεταξύ τους. Έτσι, αν η διάκριση του λεξιλογίου εμπεριέχει αντίθεση ποιότητας, αναμένεται αυτή να συνοδεύει και την αντίστοιχη διάκριση των δομών. Πράγματι, το λεξιλόγιο που χαρακτηρίζεται ευρύ επιβάλλει τον τύπο των δομών που χαρακτηρίζονται πολύπλοκες. Αντίθετα, το λεξιλόγιο που χαρακτηρίζεται περιορισμένο επιβάλλει τον τύπο των δομών που χαρακτηρίζονται απλές.

Η διαφορά στην κοινωνική καταγωγή φαίνεται εντονότερα στο χώρο των λεξικών σημασιών και εκφράζεται στην αντίθεση που προηγουμένως αναφέρθηκε, ευρύ vs περιορισμένο λεξιλόγιο. Η αντίθεση των χαρακτηρισμών αυτή έχει αξιολογική χροιά, γιατί, για να αποφασισθεί ο ένας από τους δύο χαρακτηρισμούς, δεν λαμβάνεται υπ' όψιν το μέγεθος του λεξιλογίου ενός παιδιού αλλά το ποσό ενός συγκεκριμένου είδους λέξεων.

Φορέας του αξιολογικού περιεχομένου της αντίθεσης αυτής είναι και το σχολείο. Έτσι, ένα παιδί που μπορεί να γνωρίζει λέξεις για τα έντομα, τα φυτά, το χώμα, τις πέτρες, τα εργαλεία τόσες, ώστε να διαθέτει ένα πληρέστατο λεξιλόγιο στους τομείς αυτούς -πληρέστατο με την έννοια ότι δεν του λείπει καμία λέξη για την επικοινωνία του με τους άλλους στις ανάγκες της ζωής του- είναι πολύ πιθανόν να ακούσει στο σχολείο ότι το λεξιλόγιό του είναι περιορισμένο.

Η πληροφορία αυτή, βέβαια, εμπεριέχει ένα στοιχείο ψυχικής βίας, γιατί το παιδί πληροφορείται ότι το λεξιλόγιό του -το λεξιλόγιο στο σύνολό του- είναι περιορισμένο και μ' αυτόν τον τρόπο καταστρέφεται βίαια μέσα του η έννοια της λέξης και της γλώσσας

Στην πραγματικότητα, το ευρύ κατά τα άλλα λεξιλόγιο του παιδιού χαρακτηρίζεται περιορισμένο, γιατί του λείπουν πολλές λέξεις που μπορεί να μην του χρειάστηκαν μέχρι τότε στη ζωή του -εξάλλου, αν του χρειαζόταν, θα τις γνώριζε- αλλά χρειάζονται στη γλωσσική ποικιλία που χρησιμοποιείται στο σχολείο και ενδέχεται να του χρειαστούν και εκτός σχολείου. Άρα το παιδί θα έπρεπε να πληροφορηθεί ακριβώς αυτό: ότι υπάρχουν λέξεις που δεν τις γνωρίζει, είναι όμως απαραίτητες και στο σχολείο και στη ζωή του.

2.5. Προγενέστερες έρευνες

Αφορμή για την παρούσα μελέτη αποτέλεσε η πτυχιακή έρευνα της φοιτήτριας Χατζηγιάγκου Ιωάννας του τμήματος λογοθεραπείας του ΤΕΙ Πατρών που διεξάχθηκε το 2008-2009 με σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο παρουσιάζονται διαφορές στον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχονται σε διάφορες λέξεις συγκεκριμένων κατηγοριών (*Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα*) μεταξύ των παιδιών στην Κύπρο και στην Ελλάδα των ηλικιών 9 και 12 ετών. Συμμετείχαν συνολικά σε αυτή την έρευνα 80 παιδιά ηλικίας 9 και 12 ετών, από τα οποία τα 40 ήταν από χωριό της Λευκωσίας και τα υπόλοιπα 40 από την πόλη της Πάτρας.

Τα συμπεράσματα της παραπάνω έρευνας επιβεβαίωσαν την ερευνητική υπόθεση αφού κατέδειξαν ότι τα παιδιά από την Ελλάδα παρουσιάζουν υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τα παιδιά από την Κύπρο σε όλες τις κατηγορίες και σε όλες της ηλικιακές ομάδες, καθώς επίσης ότι δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο φύλων.

Η έρευνα αυτή είχε ένα μειονέκτημα. Τα δείγματα που συγκρίθηκαν ήταν άνισα, ως προς το ότι για την Ελλάδα ο πλήθυσμός ήταν από πόλη (Πάτρα) και για την Κύπρο από χωριό και αυτό δεν τα καθιστά απόλυτα συγκρίσιμα μεταξύ τους. Ήδη έχουμε αναφέρει (βλέπε επίσης τη θεωρία του Bernstein) ότι τα παιδιά που προέρχονται από αγροτικές τάξεις υστερούν σε απόδοση σε σχέση με τα παιδιά που προέρχονται από αστικές τάξεις και θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι αυτό το γεγονός και μόνο δικαιολογεί το αποτέλεσμα που θέλει τα παιδιά από Κύπρο να έχουν χαμηλότερες επιδόσεις. Επιπλέον, η έρευνα αυτή υστερούσε Κυπριακής βιβλιογραφίας.

Σε μια προσπάθεια να βελτιώσουμε τις αδυναμίες που παρουσίασε η παραπάνω έρευνα, έγινε η δική μας έρευνα. Χρησιμοποιήσαμε το ίδιο

εργαλείο συλλογής δεδομένων και την ίδια κλίμακα βαθμολόγησης με την Χατζηγιάνγκου, ώστε τα αποτελέσματα μεταξύ τους να είναι απόλυτα συγκρίσιμα. Στη παρούσα έρευνα θέλησα να διερευνήσω περισσότερο αν τελικά τα παιδιά της Κύπρου έχουν μειωμένο λεξιλόγιο σε σχέση με τα παιδιά της Ελλάδας, όταν τα δείγματα προέρχονται από τις ίδιες κοινωνικές τάξεις, στην περίπτωση αυτή την αστική τάξη. Επιπλέον όμως, θέλησα να διερευνήσω και τις διαφορές που προκύπτουν ανάμεσα στα δύο δείγματα της Κύπρου που προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις (αστικής και αγροτικής), στις λεξιλογικές επιδόσεις. Τέλος τέθηκε και η ερευνητική υπόθεση, αν τα παιδιά της Κύπρου θα παρουσιάσουν καλύτερη επίδοση στις ίδιες δοκιμασίες αν αυτές τροποποιηθούν και χορηγηθούν βάσει της Κυπριακής διαλέκτου. Για το σκοπό αυτό έγινε εισαγωγή ενός καινούριου τεστ που είχε όμως τις ίδιες απαιτήσεις με το αρχικό. Στο επόμενο κεφάλαιο της μεθοδολογίας αναλύεται εκτενέστερα τόσο το αρχικό όσο και το «τροποποιημένο» τεστ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1.Δείγμα

Το δείγμα αποτέλεσαν 30 μαθητές Δημοτικού σχολείου εκ των οποίων 15 ήταν ηλικίας 9 ετών και 15 ηλικίας 12 ετών. Οι μαθητές προέρχονταν από Δημοτικά σχολεία της πόλης της Λεμεσού στην Κύπρο. Βασικά κριτήρια για την επιλογή των παιδιών ήταν να έχουν καλή όραση και ακοή, καλή άρθρωση, καλά κινητικά, αισθητηριακά και νοητικά χαρακτηριστικά και χωρίς προβλήματα λόγου και ομιλίας. Επιπλέον κριτήρια και εξίσου σημαντικά τα οποία τέθηκαν ήταν: οι γονείς των παιδιών να είναι και οι δύο κυπριακής καταγωγής, να έχουν ως μητρική τους γλώσσα τη Κυπριακή διάλεκτο, να διαμένουν σε αστική περιοχή και τα παιδιά να φοιτούν σε αστικά σχολεία.

3.2.Μέσα συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν δύο εργαλεία τα οποία είχαν ως στόχο την αξιολόγηση του εννοιολογικού περιεχομένου συγκεκριμένων λέξεων-εννοιών. Το πρώτο εργαλείο ήταν αυτό που χρησιμοποίησε η Χατζηγιάνγκου (2009) στην έρευνα της. Αποτελείται από 60 λέξεις, χωρισμένες σε τρεις κατηγορίες (*Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα*) 20 λέξεις σε κάθε κατηγορία. Κάλλιστα κάποιος θα μπορούσε να διερωτηθεί πως προέκυψε ο διαχωρισμός αυτός, αφού τόσο τα ουσιαστικά όσο και τα ρήματα αποτελούν μέρος του λεξιλογίου. Ο διαχωρισμός αυτός είναι τεχνητός και προκύπτει από τα δύο σταθμισμένα (και αξιόπιστα)

εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες της έρευνας. Για την κατηγορία Λεξιλόγιο χρησιμοποιήθηκε το «Αθηνά Τεστ, Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης» (Παρασκευόπουλος και άλλοι, 1999) και για τις κατηγορίες ουσιαστικά και ρήματα χρησιμοποιήθηκε το Greek Object and Action Test (GOAT: Kambanaros, 2003).

Το «Αθηνά Τεστ, Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης» είναι μια δέσμη επιμέρους διαγνωστικών δοκιμασιών οι οποίες αξιολογούν ένα ευρύτατο φάσμα κινητικών, αντιληπτικών, νοητικών και ψυχογλωσσικών διεργασιών, και σχετίζονται με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά για να ανταποκριθούν στις μαθησιακές απαιτήσεις του σχολείου. Οι δοκιμασίες αυτές αξιολογούν το επίπεδο και το ρυθμό ανάπτυξης του παιδιού σε διάφορους τομείς, όπως η νοητική ικανότητα (γλωσσικές αναλογίες, αντιγραφή σχημάτων, λεξιλόγιο), η άμεση μνήμη ακολουθιών (μνήμη αριθμών, κοινές ακολουθίες, μνήμη εικόνων, μνήμη σχημάτων), η ολοκλήρωση ελλειπών παραστάσεων (ολοκλήρωση προτάσεων, ολοκλήρωση λέξεων), η γράφο-φωνολογική ενημερότητα (διάκριση γραφημάτων, διάκριση φθόγγων, σύνθεση φθόγγων) καθώς και η νεύρο-ψυχολογική ωριμότητα (οπτικό-κινητικός συντονισμός, αντίληψη δεξιού-αριστερού, πλευρίωση). Επίσης η αξιολόγηση μας δίνει μια αναλυτική εικόνα της παρούσας κατάστασης του παιδιού σε σημαντικούς τομείς της ανάπτυξης και εντοπίζει ελλειμματικές περιοχές, οι οποίες, ενδεχομένως να παρεμποδίζουν το παιδί να ανταποκριθεί στις μαθησιακές απαιτήσεις του σχολείου και χρίζουν ιδιαίτερης διδακτικής-διορθωτικής παρέμβασης (Παρασκευόπουλος, κ. α., 1999).

Πάρθηκε λοιπόν από τον τομέα της νοητικής ικανότητας, η γλωσσική κλίμακα «Λεξιλόγιο». Αυτή η κλίμακα αξιολογεί το βαθμό της οργάνωσης των εννοιών εκ μέρους του παιδιού, τόσο της οριζόντιας (τον εννοιολογικό

πλούτο) όσο και της κάθετης-ιεραρχικής (το βαθμό αφαίρεσης-γενίκευσης) των εννοιών. Αποτελείται από 20 λέξεις-έννοιες, ποικίλου περιεχομένου (αντικείμενα, καταστάσεις, δράσεις), όπως π.χ. Σφυρί, Δειλός, Θλίψη, Παραμελώ κ.λπ. και το παιδί καλείται να δώσει το εννοιολογικό περιεχόμενο των λέξεων αυτών, λέγοντας ότι γνωρίζει για τις λέξεις-έννοιες αυτές (Παρασκευόπουλος, κ. α., 1999).

Το Greek Object and Action Test (GOAT: Kambanaros, 2003) είναι ένα τεστ που αξιολογεί την ανάκληση των ρημάτων και των ουσιαστικών. Το GOAT περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες:

- 1) ανόργανα ουσιαστικά
- 2) ανόργανα ρήματα
- 3) ενόργανα ουσιαστικά με φωνημική σχέση
- 4) ενόργανα ρήματα με φωνημική σχέση
- 5) ενόργανα ουσιαστικά χωρίς φωνημική σχέση και
- 6) ενόργανα ρήματα χωρίς φωνημική σχέση

Το τεστ αυτό αποτελείται από έγχρωμες φωτογραφίες και παρουσιάζονται σε μορφή power point πλήρους οθόνης του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Για την κατονομασία των ουσιαστικών/αντικειμένων χορηγούνται ξεχωριστά οι φωτογραφίες και ζητείται να ονομάσουν το αντικείμενο της φωτογραφίας. Για την κατονομασία των ρημάτων/ενεργειών ζητείται να περιγράψουν με μια λέξη τι κάνει το άτομο της φωτογραφίας (GOAT: Kambanaros, 2003).

Από το τεστ αυτό λοιπόν, απομονώσαμε τις λέξεις που αντιστοιχούσαν στις φωτογραφίες των ουσιαστικών και των ρημάτων και έτσι δημιουργήσαμε τις δύο κατηγορίες «Ουσιαστικά» και «Ρήματα» με 20 λέξεις στη κάθε κατηγορία αντιστοίχως. Το παιδί και πάλι καλείται να δώσει

το εννοιολογικό περιεχόμενο των λέξεων αυτών, λέγοντας ότι γνωρίζει για τις λέξεις-έννοιες αυτές όπως και στην κατηγορία «Λεξιλόγιο».

Το δεύτερο εργαλείο αποτελείται από τις ίδιες 60 λέξεις, χωρισμένες σε τρεις κατηγορίες (Λεξιλόγιο, Ουσιαστικά και Ρήματα) 20 λέξεις σε κάθε κατηγορία όπως και το πρώτο. Η διαφορά έγκειται στο ότι αυτό το εργαλείο είναι διαμορφωμένο και προσαρμοσμένο στη Κυπριακή Διάλεκτο. Η “μετάφραση” έγινε από μένα την ίδια, που αν και έχω ως μητρική μου γλώσσα την Κυπριακή Διάλεκτο, το εργαλείο ενδέχεται να παρουσιάζει αδυναμίες. Εντούτοις, έγινε προσπάθεια εκ μέρους μου, με την πολύτιμη χρήση λεξικών της Κυπριακής διαλέκτου και σε συνδυασμό με προσωπικές εμπειρίες που λήφθηκαν υπόψη, να τροποποιηθεί το αρχικό εργαλείο με υπευθυνότητα, ώστε να προσεγγίσει όσο το δυνατό καλύτερα τον καθημερινό λόγο που τα παιδιά χρησιμοποιούν για επικοινωνία σε περιβάλλοντα εκτός σχολείου.

Οι διαφορές μεταξύ των δύο εργαλείων που προέκυψαν μετά την τροποποίηση που έκανα είναι:

α) για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» δεν έγινε καμία αλλαγή. Δεν βρέθηκαν αντίστοιχες λέξεις που να χρησιμοποιούνται στη Κυπριακή Διάλεκτο, παρά μόνο συνώνυμες. Σκόπιμα δεν προέβηκα σε αλλαγή οποιασδήποτε λέξης για να μην αλλοιωθεί η αρχική σημασία της.

β) για την κατηγορία «Ουσιαστικά» έγιναν αλλαγές σε πέντε λέξεις, δύο εκ των οποίων αποτέλεσαν καινούριες λέξεις και τρεις παραλλάχθηκαν ως προς τη φωνολογία.

γ) η κατηγορία «Ρήματα» υπέστη τις περισσότερες διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν τρεις λέξεις εντελώς διαφορετικές και δώδεκα λέξεις φωνολογικά παραλλαγμένες από την αρχική τους.

Και τα δύο εργαλεία εμφανίζονται στο Παράρτημα.

3.3. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Αρχικά ενημερώθηκαν οι γονείς των παιδιών σχετικά με το θέμα της έρευνας και τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιούσαμε την αξιολόγηση. Τονίστηκε επίσης ότι σε καμία περίπτωση δε θα χρησιμοποιηθούν τα ονόματα των παιδιών παρά μόνο τα αρχικά του ονόματος. Όσοι γονείς δεν έφεραν κάποια αντίρρηση για την συμμετοχή του παιδιού τους στη έρευνα, υπέγραψαν μια σχετική υπεύθυνη δήλωση (βλέπε σχετικό έντυπο στο Παράρτημα) για την έγκρισή τους.

Τα τεστ χορηγήθηκαν ατομικά. Ο χώρος έπρεπε να πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις: το παιδί να αισθάνεται άνετα, να υπάρχει ησυχία και να μην βρίσκεται κάποιος άλλος στο δωμάτιο αυτό εκτός του εξεταστή και του εξεταζόμενου για την καλύτερη διεξαγωγή της έρευνας. Η διαδικασία της αξιολόγησης διαρκούσε από 20 έως 30 λεπτά. Σαφείς οδηγίες ίδιες προς όλα τα παιδιά, δίνονταν στην αρχή της αξιολόγησης. Πρώτα γινόταν η χορήγηση του πρώτου τεστ (Κοινής Νεοελληνικής). Ο εξεταστής διαβάζει τις λέξεις αυτές, μία κάθε φορά προτάσσοντας τη φράση:

Τι είναι ή Τι σημαίνει.....

Το παιδί καλείται να δώσει τον ορισμό των εννοιών αυτών – να πει τι ξέρει για τις λέξεις αυτές. Ο εξεταστής καταγράφει δίπλα σε κάθε ερώτηση, την απάντηση του παιδιού αυτολεξεί.

Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, γινόταν η χορήγηση του δεύτερου τεστ (Κυπριακής Διαλέκτου). Οι οδηγίες που δόθηκαν από τον εξεταστή, σε αυτή τη περίπτωση, ήταν στην Κυπριακή διάλεκτο και παράλληλα γινόταν ενθάρρυνση και προτροπή των παιδιών να μην διστάσουν να χρησιμοποιήσουν τη μητρική τους γλώσσα στις απαντήσεις

τους. Η διαδικασία της αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε με τον ίδιο τρόπο όπως και στο πρώτο τεστ.

3.4.Βαθμολόγηση

Χρησιμοποιήθηκε στην βαθμολόγηση η ίδια κλίμακα που χρησιμοποίησε και η Χατζηγιάγκου (2009) στη έρευνα της, ώστε τα αποτελέσματα των δύο ερευνών να είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους.

Κάθε απάντηση βαθμολογείται με 2,1 ή 0 μονάδες. Το πόσες μονάδες θα πάρει η απάντηση καθορίζεται από το περιεχόμενο και την σαφήνεια της απάντησης. Δεν λαμβάνονται υπόψη η κομψότητα ή η ποσότητα της γλωσσικής έκφρασης του παιδιού. Επίσης, σε καμία περίπτωση δεν αφαιρούνται μονάδες στην βαθμολόγηση μιας ερώτησης, επειδή το παιδί έκανε κάποιο γραμματικό ή συντακτικό λάθος. Όταν μια απάντηση είναι οριακή και δεν φαίνεται καθαρά σε ποια βαθμολογική διαβάθμιση ανήκει δίνεται μεγαλύτερος παρά μικρότερος βαθμός. Κάθε αμφιβολία του εξεταστή είναι υπέρ του εξεταζόμενου.

Η απάντηση που παίρνει 2 μονάδες είναι αυτή που δείχνει καλή κατανόηση της λέξης με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- Μια γενικότερη εννοιολογική κατηγορία στην οποία υπάγεται η συγκεκριμένη λέξη
π.χ. «το **μήλο** είναι φρούτο», «το **σφυρί** είναι εργαλείο»
- Μια κύρια ή γενική χρήση (ή λειτουργία)
π.χ. «το **μήλο** το τρώμε», «το **αδιάβροχο** το φοράμε για να μη βρεχόμαστε»

- Ένα καθοριστικό περιγραφικό χαρακτηριστικό (ή ιδιότητα)
π.χ. «ο **σοφός** είναι έξυπνος», «το **άγουρο** δεν είναι νόστιμο»
- Μερικά, λιγότερα καθοριστικά αλλά σωστά, περιγραφικά χαρακτηριστικά (ή ιδιότητες) που αθροιστικά υποδηλώνουν καλή κατανόηση της λέξης
π.χ. «το **μήλο** έχει κόκκινη φλούδα, μέσα είναι άσπρο, έχει κουκούτσια», «η **κότα** έχει πόδια, φτερά, λειρί»
- Ένα καλό συνώνυμο
π.χ. «**θλίψη** είναι η λύπη», «**παρατηρώ** σημαίνει κοιτάζω»
- Μια καλή παρομοίωση ή μεταφορική έννοια της λέξης
π.χ. «το **γάντι** είναι σαν χέρι»

Κάθε απάντηση που δεν είναι λανθασμένη, αλλά δείχνει πτωχό ή ασαφές περιεχόμενο, παίρνει 1 μονάδα με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- Μια δευτερεύουσα ή επιμέρους-συγκεκριμένη χρήση
π.χ. «το **μήλο** το κάνουμε μαρμελάδα», «τα **γάντια** τα φοράμε όταν πλένουμε τα πιάτα»
- Ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά (ή ιδιότητες) που είναι μεν σωστά, αλλά όχι καθοριστικά-προτεύοντα διακριτά γνωρίσματα
π.χ. «το **μήλο** είναι κόκκινο και πράσινο, στρογγυλό», «ο **μύθος** είναι κάτι που έγινε τα παλιά τα χρόνια»
- Ένα αόριστο ή λιγότερο σχετικό συνώνυμο
π.χ. «**θλίψη** είναι το κλάμα», «**επιθυμώ** σημαίνει αγαπώ»
- Ένα πετυχημένο παράδειγμα που χρησιμοποιεί την ίδια τη λέξη
π.χ. «η ομπρέλα είναι **αδιάβροχη**», «κάτι που δεν ξέρω, το **παρατηρώ**»

- Απλή χρήση ενός διαφορετικού γραμματικού τύπου της λέξης
π.χ. **ακροβάτης** «αυτός που κάνει ακροβατικά»

Η απάντηση που παίρνει 0 μονάδες είναι αυτή που δείχνει:

- Σαφώς λανθασμένη απάντηση
π.χ. «**παρατηρώ** σημαίνει παρατάω», «**ακροβάτης** είναι ο ορειβάτης»
- Μια απάντηση που δεν είναι τελείως λανθασμένη, αλλά είναι πολύ αόριστη ή αναφέρεται σε ασήμαντα χαρακτηριστικά ή δείχνει πτωχή σκέψη
π.χ. «η **κότα** περπατάει», «τα **γάντια** είναι χρωματιστά»
- Μια κοινή φράση που χρησιμοποιεί την ίδια λέξη, χωρίς να δείχνει κατανόηση της λέξης
π.χ. «ο **ακροβάτης** είναι ένας άνθρωπος»

(Παρασκευόπουλος, κ. α., 1999)

3.4.1. Συγκεκριμένα παραδείγματα βαθμολόγησης για κάθε λέξη χωριστά

Σε πολλά από τα παρακάτω παραδείγματα δύο ή περισσότερες ενδεικτικές απαντήσεις τοποθετούνται στην ίδια σειρά και χωρίζονται μεταξύ τους με κάθετη γραμμή, όπως π.χ. για το **μήλο**: «φρούτο/ καρπός/ φαγώσιμο». Οποιαδήποτε από αυτές τις απαντήσεις είναι αποδεκτή και βαθμολογείται με τις αντίστοιχες μονάδες. Δεν χρειάζεται να δώσει το παιδί όλες τις παρατιθέμενες απαντήσεις. Αρκεί μόνον μία από αυτές.

Σε άλλες περιπτώσεις, υπάρχουν λέξεις ή φράσεις μέσα σε παρένθεση, όπως π.χ. για το **μήλο**: «το κάνουμε μαρμελάδα

(κομπόστα/γλυκό)». Οι λέξεις ή οι φράσεις αυτές μέσα στην παρένθεση είναι ισοδύναμες με τη λέξη ή φράση που προηγείται της παρένθεσης. Αρκεί μόνον μία από αυτές τις απαντήσεις για να δώσουμε τις αντίστοιχες μονάδες.

Είναι ευνόητο ότι ο παρακάτω κατάλογος δεν περιλαμβάνει όλες τις πιθανές απαντήσεις. Αν το παιδί δώσει απαντήσεις που δεν περιλαμβάνονται στον ενδεικτικό αυτόν κατάλογο, χρησιμοποιούμε, για την βαθμολόγηση τους, την κρίση μας.

Οι ενδεικτικές απαντήσεις στην κατηγορία «Λεξιλόγιο» είναι παρμένες αυτούσια από το Αθηνά τεστ (Παρασκευόπουλος, κ. α., 1999) και στις κατηγορίες «Ουσιαστικά» και «Ρήματα» από την έρευνα της Χατζηγιάνκου.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Τι είναι ΜΗΛΟ;

2 μονάδες:

- φρούτο/καρπός/φαγώσιμο
- το τρώμε
- έχει κόκκινη φλούδα, μέσα είναι άσπρο, έχει κουκούτσια

1 μονάδα:

- το κάνουμε μαρμελάδα (κομπόστα/γλυκό)
- είναι κόκκινο και πράσινο, στρογγυλό
- είναι πάνω στην μηλιά

0 μονάδες:

- το καθαρίζουμε/το πλένουμε

- το κόβουμε στο πιάτο
- είναι κόκκινο

2. Τι είναι ΓΑΝΤΙΑ;

2 μονάδες:

- τα φοράμε στα χέρια
- τα φοράμε για να μην κρυώνουμε (για να μην λερωθούμε/ για να μην καιγόμαστε)
- τα φοράμε το χειμώνα (στα χιόνια)
- είναι μάλλινο ή πλαστικό και τα φοράμε όταν κάνουμε δουλειές
- είναι σαν χέρι

1 μονάδα:

- τα φοράμε όταν πλένουμε τα πιάτα
- τα φοράει ο κηπουρός (ο γιατρός/ οι κλέφτες/ ο τερματοφύλακας)
- τα φοράμε
- πιάνουμε την κατσαρόλα για να μην καούμε
- είναι μάλλινα (πλαστικά/δερμάτινα)

0 μονάδες:

- έχουν σχέδια
- είναι χρωματιστά

3. Τι είναι ΚΟΤΑ;

2 μονάδες:

- ζώο/πτηνό/πουλερικό
- γεννάει (κάνει αυγά)
- για να τρώμε τα αυγά της

- τις σφάζουμε και τις τρώμε
- είναι κρέας που το τρώμε
- έχει δύο πόδια, φτερά, λειρί
- κλωσάει

1 μονάδα:

- πουλί
- κάνει κο-κο
- κάνει κοτόπουλα
- την ψήνουμε

0 μονάδες:

- είναι σε κλουβί και την ταΐζουμε
- τρώει σπόρους
- είναι άσπρη (καφέ)

4. Τι είναι ΣΦΥΡΙ;

2 μονάδες:

- εργαλείο
- καρφώνουμε καρφιά (πρόκες/βίδες)
- κτυπάμε (βαράμε/κοπανάμε) καρφιά (πρόκες/πράγματα/κάτι)
- είναι ξύλο ίσιο που έχει στο πάνω μέρος σίδερο
- είναι σιδερένιο πράγμα και το χρησιμοποιούμε στις δουλειές

1 μονάδα:

- σπάμε καρύδια (αμύδαλα/πέτρες)
- κτυπάμε μια πρόκα (ένα καρφί) στον τοίχο (στο ξύλο)
- καρφώνουμε τα κάδρα (τους πίνακες)

- το χρησιμοποιούν οι οικοδόμοι
- το χρησιμοποιούμε στις δουλειές
- κτυπάμε

0 μονάδες:

- σφυρίζει/σφυρίζουμε

5. Τι είναι ΑΔΙΑΒΡΟΧΟ;

2 μονάδες:

- δεν το περνάει το νερό (δεν μουσκεύει/δεν βρέχεται)
- το φοράμε για να μην βρεχόμαστε (όταν βρέχει)
- ρούχο (σαν μπουφάν/ένα παλτό) που σε προστατεύει από την βροχή
- το φοράμε αντί για ομπρέλα
- δεν παθαίνει τίποτα από τη βροχή (από το νερό)
- είναι από πλαστικό
- είναι για τη βροχή

1 μονάδα:

- είναι το στρώμα (η κουλούρα/τα μπρατσάκια) που έχουμε στη θάλασσα
- κάτι παπούτσια (ρολόγια) που δεν βρέχονται
- η ομπρέλα είναι αδιάβροχη
- ένα μπουφάν

0 μονάδες:

- με αυτό μπαίνουμε στη θάλασσα
- ένα καπέλο
- κάτι που μοιάζει με σωσίβιο

6. Τι είναι ΓΕΙΤΟΝΑΣ;

2 μονάδες:

- αυτός που μένει κοντά μας (δίπλα μας/απέναντι μας/στον ίδιο δρόμο)
- ο διπλανός μας
- μένει στην πολυκατοικία μας

1 μονάδα:

- μένει στη γειτονιά
- όταν πάθουμε κάτι, θα έλθει ο γείτονας μας να μας βοηθήσει
- βοηθάει ο ένας τον άλλον, πίνουμε καφέ μαζί, μιλάμε
- ο νοικάρης
- όπως ένας συγχωριανός

0 μονάδες:

- ένας φίλος

7. Τι είναι ΠΑΡΑΤΗΡΩ;

2 μονάδες:

- βλέπω/ κοιτάζω
- μαλώνω κάποιον
- παρακολουθώ κάτι προσεκτικά

1 μονάδα:

- κάνω παρατήρηση σε κάποιον
- όταν πάω σε ένα μουσείο, παρατηρώ κάποια πράγματα
- όταν δεν κάθεται καλά (κάνεις φασαρία), σου κάνουν παρατήρηση
- βλέπω μια εικόνα
- προσέχω

- κάτι που δεν ξέρω, το παρατηρώ

0 μονάδες:

- παρατάω
- καταλαβαίνω

8. Τι είναι ΤΣΙΓΚΟΥΝΗΣ;

2 μονάδες:

- δεν θέλει να ξοδεύει
- φυλάει (μαζεύει) όλα τα λεφτά του
- δεν θέλει να δίνει τίποτα (ούτε μια δραχμή)
- δεν δανείζει τα λεφτά του (τα πράγματα του)

1 μονάδα:

- τσιγκουνεύεται τα λεφτά
- τα θέλει όλα δικά του
- θέλει πολλά πράγματα
- σαν το Σκρούτζ

0 μονάδες:

- ζαβολιάρης/ζηλιάρης
- ζητιανεύει

9. Τι είναι ΕΠΙΘΥΜΩ;

2 μονάδες:

- θέλω (λαχταρώ) κάτι
- μου αρέσει κάτι
- θέλω κάτι να γίνει (να κάνω κάτι)
- όταν παρακαλείς (κάνεις ευχή) να γίνει (να κάνεις) κάτι

1 μονάδα:

- όταν σου λείπει κάτι, το επιθυμείς
- θέλω κάποιον να έλθει (να τον δω)
- θέλω να μου αγοράσουν κάτι
- θέλω να ζωγραφίζω (να παίζω)
- όταν δεν βλέπουμε κάποιον συχνά, τον επιθυμούμε
- επιθυμώ να πάω κάπου
- όταν αγαπάω κάποιον
- όταν παρακαλώ να μου δώσουν κάτι
- όταν ζητάω κάτι
- μακάρι να μου φέρουν ένα παιχνίδι (ένα βιβλίο/κάτι)

0 μονάδες:

- λιποθυμώ
- χαίρομαι

10. Τι είναι ΑΚΡΟΒΑΤΗΣ;

2 μονάδες:

- μπορεί να περπατάει επάνω σε ψηλά σχοινιά (σύρματα)
- είναι στο τσίρκο και ξέρει πολύ καλή ισορροπία
- παίζει στο τσίρκο και κάνει διάφορα νούμερα (ακροβατικά)
- αυτός που κρεμιέται και κάνει κωλοτούμπες και τέτοια
- κάνει επικίνδυνα πράγματα
- είναι πολύ γυμνασμένος

1 μονάδα:

- κάνει ακροβατικά (ακροβασίες, κωλοτούμπες)

- πηδάει από ψηλά
- περπατάει πάνω σε μια μπάλα με το ένα πόδι
- είναι στο τσίρκο

0 μονάδες:

- σκαρφαλώνει στα βράχια
- ορειβάτης
- κάνει ταχυδακτυλουργίες
- κάνει αστεία και γελάμε

11. Τι είναι ΒΛΑΒΗ;

2 μονάδες:

- ζημιά
- έχει χαλάσει (είναι χαλασμένο/δεν δουλεύει/δεν λειτουργεί) κάτι (ένα πράγμα)
- όταν κάτι θέλει φτιάξιμο
- όταν έχει πάθει κάτι

1 μονάδα:

- όταν έχει χαλάσει (δεν λειτουργεί) το ψυγείο (μια μηχανή/το ηλεκτρικό/το αυτοκίνητο/το ποδήλατο/η τηλεόραση)
- δεν μπορεί να προχωρήσει (να κινηθεί)
- το αυτοκίνητο (το φως) έπαθε βλάβη
- σταματάει η μηχανή
- μια αρρώστια στο μυαλό (στην καρδιά)
- κόπηκε το ρεύμα

0 μονάδες:

- έχει κτυπήσει

12. Τι είναι ΣΥΓΓΕΝΗΣ;

2 μονάδες:

- είναι μέλος της οικογένειας
- είναι από το ίδιο σόι (οικογένεια/γένος)
- οι δικοί μας άνθρωποι/κάποιος δικός μας
- κάποιος που σε αγαπάει και σε φροντίζει (σε προστατεύει)
- έχει το ίδιο επίθετο (επώνυμο)

1 μονάδα:

- εγώ με τη μαμά (τον μπαμπά)
- ο θείος (η θεία/ο παππούς/τα αδέρφια)
- έρχεται πολλές φορές στο σπίτι
- είναι συγγενείς της μαμάς (του μπαμπά)
- οι συγγενείς όταν έχουν πάρτυ, μπορούν να έρχονται

0 μονάδες:

- η κουμπάρα/η νονά
- ένας άνθρωπος που τον έχεις κάτι
- ένας γνωστός (φίλος)

13. Τι είναι ΘΛΙΨΗ;

2 μονάδες:

- στενοχώρια/λύπη
- συναίσθημα
- είσαι λυπημένος (στενοχωρημένος)

- λυπάσαι (στενοχωριέσαι) για κάτι
- όταν νιώθεις πολύ άσχημα

1 μονάδα:

- όταν σκέφτεσαι κάποιον που πέθανε, κλαίς από θλίψη
- είναι όταν κλαίμε (όταν δακρύζουμε)
- όταν αρρωσταίνεις, είσαι θλιμμένος

0 μονάδες:

- λιποθυμάει κάποιος

14. Τι είναι ΜΥΘΟΣ;

2 μονάδες:

- παραμύθι/μια ιστορία
- είναι στη φαντασία του ανθρώπου
- μπορεί να είναι ψέματα και αλήθεια
- ένα πράγμα που δεν έχει γίνει (δεν είναι πραγματικότητα)

1 μονάδα:

- είναι σαν τη μυθολογία για θεούς και για ήρωες
- σαν τον Ηρακλή που έκανε τους άθλους
- όπως τα παραμύθια του Αισώπου
- κάτι που έγινε στα παλιά τα χρόνια
- όπως ο Τρωικός Πόλεμος (η Ιλιάδα και η Οδύσσεια/ο Αχιλλέας)
- βιβλίο που έχει μύθους
- όνομα συγκεκριμένου μύθου (π.χ. ο λαγός και η χελώνα)

0 μονάδες:

- δημοτικά τραγούδια

- ο αρχαίος άνθρωπος

15. Τι είναι ΣΟΦΟΣ;

2 μονάδες:

- ξέρει πολλά (όλα)/έχει πολλές γνώσεις (πολύ μυαλό)
- λέει (μας συμβουλεύει) σωστά πράγματα
- μπορεί να απαντήσει σε πολλά πράγματα
- πολύ έξυπνος
- διαβάζει πολύ (πολλά βιβλία/πολλά πράγματα)

1 μονάδα:

- λέει σοφά λόγια (πράγματα)
- π.χ. η Αθηνά, η θεά της Σοφίας
- γέροντας στα παλιά χρόνια
- σε όλα είναι σοφός
- είναι δίκαιος (καλός/κάνει καλά πράγματα)
- δίνει λύσεις
- ο Θεός (ο δάσκαλος/ο επιστήμονας) είναι σοφός

0 μονάδες:

- είναι ευγενικός
- αυτός που δεν λέει ψέματα
- αυτός που πιστεύει στο θεό

16. Τι είναι ΔΕΙΛΟΣ;

2 μονάδες:

- φοβητσιάρης/ντροπαλός

- που φοβάται (διστάζει/δεν τολμάει/δεν έχει θάρρος/ντρέπεται) να κάνει κάτι
- δεν είναι γενναίος (παλικάρι)
- που δεν τολμάει να πει κάτι (την αλήθεια)

1 μονάδα:

- αυτός που φοβάται να πάει κάπου
- λέει ψέματα για να καλυφθεί

0 μονάδες:

- αυτός που δεν έχει δίκιο
- μας μαρτυράει

17. Τι είναι ΙΣΧΥΡΟΣ;

2 μονάδες:

- δυνατός/ντροπαλός
- έχει πολλή δύναμη
- ανίκητος/μπορεί να νικήσει τον άλλον (όλους)
- δεν δειλιάζει/δεν φοβάται
- αυτός που έχει εξουσία (που κυβερνά)

1 μονάδα:

- είναι καλός πολεμιστής
- τον φοβούνται
- σαν τον Ηρακλή
- σαν τους Ολυμπιονίκες

0 μονάδες:

- ισχυρίζεται κάτι
- πολεμάει τους κακούς

- ο κακός

18. Τι είναι ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ;

2 μονάδες:

- ανήκει σε άλλη χώρα
- φεύγει από τη χώρα του (την πατρίδα του/τον τόπο του)
- προέρχεται από άλλη χώρα
- αλλάζει χώρα

1 μονάδα:

- ταξιδεύει σε διάφορες χώρες
- αυτός που μεταναστεύει από τη χώρα του
- φεύγει από κάπου

0 μονάδες:

- δραπέτης
- πηγαίνο-έρχεται με τραίνα (πλοία)

19. Τι είναι ΑΓΟΥΡΟΣ;

2 μονάδες:

- δεν είναι γινόμενος (ώριμος/έτοιμος/κανονικός)
- δεν έχει γίνει (ωριμάσει)
- είναι όπως ο έφηβος (ο νέος)
- δεν το τρώμε

1 μονάδα:

- το φρούτο που δεν είναι νόστιμο (καλό)
- το άγουρο φρούτο το αφήνουμε λίγες μέρες για να γίνει

- όταν τα φρούτα δεν τρώγονται
- είναι πράσινο (ξινό/πικρό/σκληρό/μικρό)
- άγουρα μήλα (αχλάδια)

0 μονάδες:

- σάπιο/ χαλασμένο/σκουληκιασμένο
- δεν έχει φλούδα
- ωμός

20. Τι είναι ΠΑΡΑΜΕΛΩ;

2 μονάδες:

- δεν φροντίζω
- αδιαφορώ
- δεν με νοιάζει
- εγκαταλείπω
- δεν κάνω κάτι όπως πρέπει

1 μονάδα:

- δεν τον αγαπάω
- τον αφήνω

0 μονάδες:

- παραμιλάω
- μιλάω πολύ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Τι είναι η ΞΥΣΤΡΑ;

2 μονάδες:

- μικρό μεταλλικό ή πλαστικό αντικείμενο με λεπίδα
- ξύνει μολύβια
- κάνει μύτη στα μολύβια

1 μονάδα:

- σχολικό αντικείμενο
- ξύνει
- είναι μέσα στην κασετίνα

0 μονάδες:

- είναι χρωματιστό
- σχολείο

2. Τι είναι ο ΑΝΑΠΤΗΡΑΣ;

2 μονάδες:

- μικρή συσκευή η οποία δημιουργεί φλόγα
- χρησιμοποιείται για το άναμμα φωτιάς
- χρησιμοποιείται για το άναμμα τσιγάρου
- μέσα έχει υγραέριο

1 μονάδα:

- ανάβει
- το χρησιμοποιούν οι καπνιστές
- φωτιά/ τσιγάρο/ κερί

0 μονάδες:

- το αγοράζεις από το περίπτερο

3. Τι είναι το ΦΤΥΑΡΙ;

2 μονάδες:

- έχει μακριά ξύλινη ή μεταλλική λαβή
- στην άκρη έχει ένα πλατύ λεπτό και βαθουλωμένο μέταλλο
- χρησιμοποιείται για την μετατόπιση υλικών (χώμα/ άμμος/ λάσπη/ σκουπίδια)
- χρησιμοποιείται για το σκάψιμο/ σκάλισμα

1 μονάδα:

- εργαλείο
- σκάβουμε/ σκαλίζουμε
- το χρησιμοποιούν οι οικοδόμοι
- το χρησιμοποιούμε στον κήπο

0 μονάδες:

- ξύλινο ή μεταλλικό

4. Τι είναι ο ΚΑΝΑΠΕΣ;

2 μονάδες:

- μεγάλο έπιπλο όπου κάθονται περισσότερα από 2 άτομα
- βαθύ κάθισμα με ράχη και μπράτσα
- έπιπλο επενδυμένο με ταπετσαρία

1 μονάδα:

- κάθονται πολλά άτομα
- καθόμαστε για ξεκούραση ή για να βλέπουμε τηλεόραση
- καθόμαστε

0 μονάδες:

- κοιμόμαστε
- ύφασμα

5. Τι είναι η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ;

2 μονάδες:

- ημερήσιο/ εβδομαδιαίο ενημερωτικό έντυπο
- έντυπο με πολλές σελίδες που γράφει για την επικαιρότητα
- έντυπο όπου περιέχει άρθρα (σχόλια/ επίκαιρα θέματα/ αγγελίες/ διαφημίσεις)
- έντυπο που διαβάζουμε για ενημέρωση

1 μονάδα:

- ενημέρωση
- έντυπο που διαβάζουμε
- γράφει ειδήσεις
- τη διαβάζουμε

0 μονάδες:

- κυριακάτικος τύπος
- περίπτερο

6. Τι είναι το ΣΧΟΙΝΙ;

2 μονάδες:

- μέσο με το οποίο δένουμε κάτι
- έχει ίνες και μεγάλο μήκος
- το χρησιμοποιούμε για να τραβήξουμε κάτι
- το χρησιμοποιούμε για το άπλωμα των ρούχων

1 μονάδα:

- δένουμε
- το χρησιμοποιούν οι οικοδόμοι

0 μονάδες:

- ρίχνω άγκυρα
- πλαστικό

7. Τι είναι το ΓΑΝΤΙ;

2 μονάδες:

- το φοράμε στο χέρι
- το φοράμε για να μην κρυώνουμε (για να μην λερωθούμε/ για να μην καιγόμαστε)
- το φοράμε το χειμώνα (στα χιόνια)
- είναι μάλλινο ή πλαστικό και το φοράμε όταν κάνουμε δουλειές
- είναι σαν χέρι

1 μονάδα:

- το φοράμε όταν πλένουμε τα πιάτα
- το φοράει ο κηπουρός (ο γιατρός/ οι κλέφτες/ ο τερματοφύλακας)
- το φοράμε

- πιάνουμε την κατσαρόλα για να μην καούμε
- είναι μάλλινο (πλαστικό/δερμάτινο)

0 μονάδες:

- έχει σχέδια
- είναι χρωματιστό

8. Τι είναι το ΠΟΤΙΣΤΗΡΙ;

2 μονάδες:

- πλαστικό ή μεταλλικό δοχείο με λαβή και μακρύ λαιμό
- το χρησιμοποιούμε για το πότισμα των φυτών (λουλουδιών)
- το χρησιμοποιούμε για να ρίχνουμε νερό στα φυτά (λουλούδια)
- το έχουμε στο σπίτι για να φροντίζουμε τον κήπο

1 μονάδα:

- το χρησιμοποιούν οι κηπουροί
- ποτίζουμε
- πλαστικό ή μεταλλικό δοχείο

0 μονάδες:

- φυτά/ λουλούδια

9. Τι είναι η ΖΥΓΑΡΙΑ;

2 μονάδες:

- όργανο με το οποίο μετρούμε το βάρος
- τη χρησιμοποιούμε για να ζυγίζουμε το βάρος μας/ ζυγίζομαστε
- τη χρησιμοποιούμε για να ζυγίζουμε τρόφιμα (φαγητά/ φρούτα)
- μαθαίνουμε τα κιλά μας

1 μονάδα:

- τη χρησιμοποιούν οι κρεοπώλες (στην λαϊκή)
- ζυγίζουμε
- ζυγίζόμαστε
- βάρος/ κιλά/ γραμμάρια

0 μονάδες:

- στο φαρμακείο
- του μπάνιου
- διάφορα σχέδια/ χρώματα

11. Τι είναι η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ;

2 μονάδες:

- τεχνικό μέσο με το οποίο γίνεται μετάδοση κινούμενων εικόνων και ήχων
- συσκευή για την λήψη των προγραμμάτων της τηλεόρασης
- ενημερωνόμαστε με ειδήσεις/ εκπομπές
- ένα μέσο ψυχαγωγίας/ ενημέρωσης

1 μονάδα:

- δουλεύουν οι δημοσιογράφοι
- βλέπουμε
- βλέπουμε ταινίες/ σειρές/ εκπομπές
- ηλεκτρική συσκευή
- ενημέρωση

0 μονάδες:

- κουτί
- έγχρωμη ή μαυρόασπρη

12. Τι είναι το ΚΟΥΤΙ;

2 μονάδες:

- κιβώτιο ή θήκη για αποθήκευση
- βάζουμε πράγματα μέσα/ φυλάγουμε
- αποθηκεύουμε πράγματα
- αντικείμενο από σκληρό χαρτόνι/μέταλλο/πλαστικό/ξύλο για αποθήκευση
- τετράγωνο ή ορθογώνιο για προστασία/ μεταφορά

1 μονάδα:

- αποθηκεύω
- χάρτινο (πλαστικό, μεταλλικό) αντικείμενο
- το χρησιμοποιούν οι μεταφορείς
- βάζω μέσα
- για κονσέρβες

0 μονάδες:

- τηλεόραση
- κλειστό

13. Τι είναι το ΜΠΑΛΟΝΙ;

2 μονάδες:

- σφαίρα που φουσκώνει με αέρα (αέριο/ήλιο)
- φούσκα
- το χρησιμοποιούμε για παιδικό παιχνίδι
- το χρησιμοποιούμε για διακόσμηση

1 μονάδα:

- το φουσκώνουμε
- το χρησιμοποιούμε για πάρτι
- είναι από πλαστικό

0 μονάδες:

- χρωματιστό
- διάφορα σχήματα/ σχέδια

14.Τι σημαίνει το ΡΟΛΟΙ;

2 μονάδες:

- συσκευή που μετράει τον χρόνο
- συσκευή που δείχνει την ώρα
- το χρησιμοποιούμε για να βλέπουμε την ώρα
- είναι συσκευή που μαθαίνουμε την ώρα

1 μονάδα:

- ώρα/ χρόνος
- βλέπουμε
- υπάρχουν του χεριού/ του τοίχου

0 μονάδες:

- πλαστικό
- διάφορα σχήματα

15.Τι σημαίνει το ΚΡΕΒΑΤΙ;

2 μονάδες:

- ξύλινο ή σιδερένιο έπιπλο
- το χρησιμοποιούμε για ξεκούραση ή για να κοιμηθούμε
- κοιμόμαστε πάνω
- έχει στρώμα πάνω

1 μονάδα:

- κοιμόμαστε/ ξεκουραζόμαστε
- το βρίσκουμε στο δωμάτιο

- το στρώνουμε με σεντόνια/ κουβέρτα

0 μονάδες:

- έχουν όλα τα σπίτια
- μαξιλάρι

16. Τι σημαίνει η ΧΤΕΝΑ;

2 μονάδες:

- εργαλείο για χτένισμα
- το χρησιμοποιούμε για να ξεμπλέκουμε/ χτενίζουμε τα μαλλιά μας
- είναι ένα αντικείμενο από κόκαλο (πλαστικό, μέταλλο) που έχει μια σειρά από δόντια

1 μονάδα:

- χτενιζόμαστε
- τσατσάρα
- φτιάχνουμε τα μαλλιά
- τη χρησιμοποιούν στο κομμωτήριο

0 μονάδες:

- κομμωτήριο

17. Τι είναι το ΜΟΛΥΒΙ;

2 μονάδες:

- λεπτό ξύλινο/ πλαστικό με το οποίο γράφουμε
- το χρησιμοποιούμε για την γραφή/ για να γράφουμε
- το χρησιμοποιούμε για την βαφή των ματιών
- το χρησιμοποιούμε για την ζωγραφική

1 μονάδα:

- γράφουμε/ γραφή

- το χρησιμοποιούν οι μαθητές/ ζωγράφοι
- σχεδιάζουμε
- ξύλινο/ πλαστικό

0 μονάδες:

- σχολείο
- βιβλιοπωλείο
- χρωματιστά

18.Τι σημαίνει το ΚΟΥΤΑΛΙ;

2 μονάδες:

- επιτραπέζιο μεταλλικό σκεύος
- σκεύος με μακριά λαβή και στην άκρη υπάρχει κοιλότητα
- το χρησιμοποιούμε για να τρώμε υγρά φαγητά (σούπα)
- το χρησιμοποιούμε για το ανακάτεμα του φαγητού

1 μονάδα:

- τρώμε σούπα
- τρώμε
- το βρίσκουμε στην κουζίνα

0 μονάδες:

- πιρούνι

19.Τι είναι το ΨΑΛΙΔΙ;

2 μονάδες:

- εργαλείο για να κόβουμε ύφασμα (χαρτιά, κλωστές, κ.α.)
- μεταλλικό ή πλαστικό εργαλείο (αντικείμενο) για να κόβουμε
- το χρησιμοποιούμε για να κόβουμε/ τεμαχίζουμε/ μοιράζουμε

1 μονάδα:

- το χρησιμοποιούν οι κηπουροί
- κόβουμε/ μοιράζουμε/ τεμαχίζουμε/ ψαλλιδίζουμε

0 μονάδες:

- χαρτί/ ύφασμα
- ζωγραφική

20.Τι είναι το ΚΛΕΙΔΙ;

2 μονάδες:

- μεταλλικό αντικείμενο το οποίο ξεκλειδώνει/ κλειδώνει την πόρτα (συρτάρι, αυτοκίνητο)
- το χρησιμοποιούμε για να κλειδώνουμε/ ξεκλειδώνουμε
- το χρησιμοποιούμε για να ξεκινήσει η μηχανή/ το αυτοκίνητο
- το χρησιμοποιούμε για να κλειδώνουμε/ ξεκλειδώνουμε την πόρτα (συρτάρι)

1 μονάδα:

- κλειδώνουμε/ ξεκλειδώνουμε
- κλειδαριά
- το παίρνουμε από τον κλειδαρά
- το χρησιμοποιούμε για να μπούμε στο σπίτι

0 μονάδες:

- πόρτα
- κλέφτης

ΡΗΜΑΤΑ

1. Τι σημαίνει ΞΥΝΩ;

2 μονάδες:

- με τα νύχια ή με ένα αιχμηρό αντικείμενο τρίβω ελαφρά κάποιο μέρος του σώματος
- κάνω μια επιφάνεια πιο λεία ή την καθαρίζω
- κάνω κάτι αιχμηρό
- χρησιμοποιώ την ξύστρα για να κάνω μύτη στο μολύβι

1 μονάδα:

- ξύστρα/ μολύβι
- κάνω μύτη στο μολύβι
- έχω φαγούρα

0 μονάδες:

- πικρό
- δεν έχει γεύση

2. Τι σημαίνει ANABΩ;

2 μονάδες:

- βάζω φωτιά σε κάτι
- βάζω σε λειτουργία μια συσκευή/ μηχανή
- αισθάνομαι υπερβολική ζέστη

1 μονάδα:

- φωτιά/ φλόγα/ κερί
- ανοίγω το φως
- ξεκινά η μηχανή/ συσκευή
- χρησιμοποιώ τον αναπτήρα

- ζέστη

0 μονάδες:

- καπνός

3. Τι σημαίνει ΣΚΑΒΩ;

2 μονάδες:

- ανοίγω τρύπα/ χαραματιά στη γη
- χτυπώ το έδαφος με σκαπάνη/ φτυάρι/ τσάπα
- σκαλίζω την γη/ τον κήπο
- βγάζω χώμα από την γη

1 μονάδα:

- σκαλίζω
- τρύπα/ χαραματιά
- φτυάρι/ τσάπα/ σκαπάνη

0 μονάδες:

- γη

4. Τι σημαίνει ANEBAINΩ;

2 μονάδες:

- πηγαίνω προς τα πάνω
- κινούμε από κάτω προς τα πάνω (βουνό, ασανσέρ, σκάλα)
- χρησιμοποιώ την σκάλα για να πάω κάπου
- βγαίνω την σκάλα

1 μονάδα:

- σκάλα
- σκαρφαλώνω
- πάω σε άλλο όροφο

0 μονάδες:

- κατεβαίνω

5. Τι σημαίνει ΚΑΘΟΜΑΙ;

2 μονάδες:

- κατοικώ/ μένω σε μια πόλη/ χωριό/ πολυκατοικία/ οδό
- ακουμπώ κάπου (κρεβάτι, καρέκλα, καναπές)
- ξεκουράζομαι στην καρέκλα/ στον καναπέ

1 μονάδα:

- ξεκουράζομαι
- καρέκλα/ καναπές

0 μονάδες:

- κουράζομαι

6. Τι σημαίνει ΔΙΑΒΑΖΩ;

2 μονάδες:

- μελετώ κάτι (μαθήματα/ βιβλία)
- κάνω τα μαθήματα μου

1 μονάδα:

- ανάγνωση
- μάθημα/ βιβλίο/ εφημερίδα

0 μονάδες:

- γράφω

7. Τι σημαίνει ΤΡΑΒΑΩ;

2 μονάδες:

- σέρνω/ μετακινώ ένα αντικείμενο

- κινώ κάτι από την θέση που βρίσκεται
- φέρνω κάτι προς το μέρος μου/ κοντά μου

1 μονάδα:

- σέρνω/ μετακινώ
- αλλάζω θέση

0 μονάδες:

- σπρώχνω

8. Τι σημαίνει ΦΟΡΑΩ;

2 μονάδες:

- βάζω/ ρίχνω ρούχο πάνω μου
- ντύνομαι με ρούχα

1 μονάδα:

- ντύνομαι
- ρούχα
- μπουφάν/ παντελόνι/ παπούτσια/ μπλούζα

0 μονάδες:

- βγάζω

9. Τι σημαίνει ΠΟΤΙΖΩ;

2 μονάδες:

- ρίχνω νερό σε φυτά/ λουλούδια
- δίνω νερό σε κάποιον/ ζώα
- χρησιμοποιώ το ποτιστήρι/ λάστιχο για να ρίξω νερό στα φυτά/
λουλούδια

1 μονάδα:

- ποτιστήρι/ λάστιχο

- ρίχνω νερό
- φυτά/ λουλούδια
- χρησιμοποιώ το ποτιστήρι

0 μονάδες:

- πίνω
- διψώ

10. Τι σημαίνει ΖΥΓΙΖΩ;

2 μονάδες:

- μετρώ το βάρος με την ζυγαριά
- μετρώ το βάρος/ κιλά του σώματος μου (κρέας/ φρούτα/ δέμα)
- χρησιμοποιώ την ζυγαριά

1 μονάδα:

- ζυγαριά
- μετρώ
- βάρος/ κιλά/ γραμμάρια

0 μονάδες:

- βαρύ
- ελαφρύ

11. Τι σημαίνει ΣΚΟΥΠΙΖΩ;

2 μονάδες:

- καθαρίζω το χώρο από τα σκουπίδια
- απομακρύνω τις σκόνες από το πάτωμα με την σκούπα
- καθαρίζω το πάτωμα με την σκούπα
- στεγνώνω το πρόσωπο/ χέρια/ σώμα

1 μονάδα:

- καθαρίζω
- τις σκόνες από το πάτωμα
- χρησιμοποιώ την σκούπα
- καθαρίζω το σπίτι
- σκούπα
- πάτωμα/ σπίτι/ αυλή

0 μονάδες:

- βρόμικο
- καθαρό

12. Τι σημαίνει ΣΙΔΕΡΩΝΩ;

2 μονάδες:

- εξαφανίζω τις ζαρωματιές από ένα (τσαλακωμένο) ρούχο/ ύφασμα
- κάνω λεία την επιφάνεια με το σίδηρο
- ισιώνω τα (τσαλακωμένα) ρούχα με το σίδηρο

1 μονάδα:

- χρησιμοποιώ το σίδηρο
- ισιώνω τα ρούχα
- χρησιμοποιώ σιδερώστρα
- τσαλακωμένα ρούχα
- ρούχα

0 μονάδες:

- καθαρά ρούχα

13. Τι σημαίνει ΒΛΕΠΩ;

2 μονάδες:

- παρατηρώ/ κοιτάζω κάτι
- παρακολουθώ τηλεόραση (ποδόσφαιρο)
- αντιλαμβάνομαι την παρουσία κάποιου (κάποιον)

1 μονάδα:

- κοιτάζω μια εικόνα (έξω)
- κοιτάζω κάποιον
- προσέχω

0 μονάδες:

- διαβάζω

14. Τι σημαίνει ΣΠΡΩΧΝΩ;

2 μονάδες:

- ασκώ πίεση σε κάποιον
- πιέζω κάτι να μετακινηθεί
- παρακινώ/ παρασύρω
- αλλάζω θέση σε κάτι (κάποιον)
- απομακρύνω κάποιον από μένα

1 μονάδα:

- απομακρύνω
- μετακινώ
- πάει πίσω/ μπροστά

0 μονάδες:

- ρίχνω κάτω
- γροθιά
- σκοντάφτω

15. Τι σημαίνει ΦΟΥΣΚΩΝΩ;

2 μονάδες:

- βάζω αέρα σε κάτι
- γεμίζω κάτι (μπαλόνι, μπάλα) με αέρα
- γέμισε το στομάχι μου με φαγητό
- φυσώ αέρα σε μπαλόνι

1 μονάδα:

- φυσώ
- μπαλόνι/ μπάλα
- αλλάζω σχήμα στο μπαλόνι

0 μονάδες:

- ξεφουσκώνω

16. Τι σημαίνει ΚΟΙΜΑΜΑΙ;

2 μονάδες:

- πάω για ύπνο
- ξαπλώνω στο κρεβάτι
- κλείνω τα μάτια μου

1 μονάδα:

- στο κρεβάτι
- ξεκουράζομαι
- ύπνος

0 μονάδες:

- ξυπνώ

17. Τι σημαίνει XTENIZOMAI;

2 μονάδες:

- φτιάχνω τα μαλλιά μου
- χρησιμοποιώ χτένα για να φτιάξω τα μαλλιά
- κάνω ωραία τα μαλλιά

1 μονάδα:

- χτένα
- πάμε στο κομμωτήριο
- ισιώνω τα μαλλιά
- μαλλιά

0 μονάδες:

- λούσιμο

18. Τι σημαίνει ΓΡΑΦΩ;

2 μονάδες:

- με το μολύβι (στυλό) σχηματίζω γράμματα
- παρασταίνω με γράμματα τη σκέψη μου
- σχηματίζω γράμματα στο χαρτί

1 μονάδα:

- μολύβι/ στυλό
- διαβάζω/ μελετώ
- σημειώνω

0 μονάδες:

- σβήνω

19. Τι σημαίνει ΚΟΒΩ;

2 μονάδες:

- μοιράζω/ τεμαχίζω κάτι σε μικρότερα κομμάτια
- τραυματίζω κάποιον
- σταματώ ή διακόπτω τη λειτουργία μιας συσκευής
- με το μαχαίρι (ψαλίδι) μοιράζω κάτι

1 μονάδα:

- μοιράζω/ τεμαχίζω
- ψαλλιδίζω
- μαχαίρι/ ψαλίδι
- τραύμα

0 μονάδες:

- χαρτί
- μαλλιά

20. Τι σημαίνει ΑΝΟΙΓΩ;

2 μονάδες:

- σπρώχνω την πόρτα για να περάσω
- ξεκλειδώνω την πόρτα
- αρχίζω κάτι

1 μονάδα:

- πόρτα, παράθυρο, συρτάρι
- ξεκλειδώνω
- σπρώχνω

0 μονάδες:

- κλείνω/ κλειδώνω

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 1

Η πρώτη ερευνητική υπόθεση είχε στόχο να εντοπίσει τις διαφορές ανάμεσα στα δύο ανεξάρτητα δείγματα (παιδιά από Κύπρο και Ελλάδα) αστικής τάξης. Για το σκοπό αυτό υπολογίσαμε τον μέσο όρο (Μ.Ο) επίδοσης για κάθε λέξη και στη συνέχεια συγκρίναμε τα δύο δείγματα μεταξύ τους (βλέπε Παράρτημα για λεπτομέρειες). Ο λόγος που δεν χρησιμοποιείται στατιστικό εργαλείο για την στατιστική ανάλυση της πρώτης ερευνητικής υπόθεσης, είναι γιατί δεν έγινε χρήση των δεδομένων της προηγούμενης έρευνας αλλά μόνο των αποτελεσμάτων της. Ο μέσος όρος επίδοσης των παιδιών της Ελλάδας πάρθηκε από την προηγούμενη έρευνα. Ο μέσος όρος για τα παιδιά της Κύπρου υπολογίστηκε από τα ευρήματα του 1^{ου} εργαλείου (Κοινή Νεοελληνική) που χορηγήθηκε στη παρούσα έρευνα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται σε πίνακες οι σημαντικότερες διαφορές που εντοπίστηκαν για κάθε κατηγορία («Λεξιλόγιο», «Ουσιαστικά» και «Ρήματα») και ηλικιακή ομάδα (9 και 12 ετών) χωριστά.

Στον πίνακα 1, στην επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στη κατηγορία «Λεξιλόγιο», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 1: Διαφορές για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» στα παιδιά 9 ετών Ελλάδας και Κύπρου αστικής τάξης με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Σφυρί	1,60	0,87
Βλάβη	1,55	0,93
Μετανάστης	1,60	0,40
Άγουρος	1,15	0,00

Όπως φαίνεται στον πίνακα 1, διαφορές για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» παρατηρήθηκαν σε τέσσερις λέξεις, στις οποίες τα παιδιά από την Ελλάδα είχαν καλύτερη επίδοση από τα παιδιά στην Κύπρο. Οι δύο από τις τέσσερις λέξεις «μετανάστης» και «άγουρος» βρίσκονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα προηγούμενης έρευνας. Επίσης, αναφέρω, ότι ο μέσος όρος επίδοσης 0 (μηδέν) για την λέξη «άγουρος» στα παιδιά της Κύπρου, αντιστοιχεί στο γεγονός ότι κανένα παιδί δεν έχει δώσει ορθή απάντηση στη συγκεκριμένη λέξη.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στη κατηγορία «Λεξιλόγιο», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 2: Διαφορές για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» στα παιδιά 12 ετών Ελλάδας και Κύπρου αστικής τάξης με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Σφυρί	1,90	1,53
Βλάβη	1,90	1,27
Μετανάστης	1,80	1,33
Άγουρος	1,25	0,13

Όπως φαίνεται στον πίνακα 2, τα παιδιά ηλικίας 12 ετών της Κύπρου παρουσιάζουν χαμηλότερη επίδοση σε σχέση με τα παιδιά ηλικίας 12 ετών της Ελλάδας στις ίδιες λέξεις που παρατηρήθηκαν και στα παιδιά ηλικίας 9 ετών. Οι δύο από τις τέσσερις λέξεις «σφυρί» και «άγουρος» βρίσκονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα προηγούμενης έρευνας. Ο μέσος όρος επίδοσης 0 (μηδέν) για την λέξη «άγουρος» στα παιδιά της Κύπρου, αντιστοιχεί στο γεγονός ότι μόνο ένα παιδί έδωσε ορθή απάντηση για τη συγκεκριμένη λέξη.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στη κατηγορία «Ουσιαστικά», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 3: Διαφορές για την κατηγορία «Ουσιαστικά» στα παιδιά 9 ετών σε Ελλάδα και Κύπρο αστικής τάξης με βάση το μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Φτυάρι	1,30	1,73
Σχοινί	0,85	1,47
Κρεβάτι	1,10	1,60
Μολύβι	1,05	1,67

Όπως φαίνεται στον πίνακα 3, οι διαφορές για τα «Ουσιαστικά» στην ηλικία των 9 ετών παρουσιάζονται σε τέσσερις λέξεις («φτυάρι», «σχοινί», «κρεβάτι» και «μολύβι»). Καλύτερη επίδοση σε αυτή την κατηγορία είχαν τα παιδιά από την Κύπρο. Τα ευρήματα δεν συμφωνούν με την προηγούμενη έρευνα σύμφωνα με την οποία διαφορές βρέθηκαν στις λέξεις «γάντι», «ποτιστήρι» και «κουτάλι» με καλύτερη επίδοση να παρουσιάζουν τα παιδιά από Ελλάδα.

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στη κατηγορία «Ουσιαστικά», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 4: Διαφορές για την κατηγορία «Ουσιαστικά» στα παιδιά 12 ετών σε Ελλάδα και Κύπρο αστικής τάξης με βάση το μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Εφημερίδα	1,75	1,47
Σχοινί	1,45	1,73
Χτένα	1,80	1,53
Κλειδί	1,85	1,60

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4, σχετικά μικρές διαφορές προκύπτουν σε τέσσερις λέξεις. Στις τρεις λέξεις από αυτές («εφημερίδα», «χτένα» και «κλειδί») καλύτερη επίδοση παρουσίασαν τα παιδιά από την Ελλάδα. Για την λέξη «σχοινί» τα παιδιά από Κύπρο είχαν καλύτερη επίδοση. Παρατηρήθηκαν ωστόσο διαφορές σε πολύ περισσότερες λέξεις στις οποίες τα παιδιά από Κύπρο αξιολογήθηκαν με χαμηλότερη επίδοση, οι διαφορές όμως δεν ήταν στατιστικά σημαντικές. Σύμφωνα με την προηγούμενη έρευνα στατιστικά σημαντικές διαφορές προέκυψαν σε δεκατρείς από τις είκοσι λέξεις με χαμηλότερη επίδοση να έχουν τα παιδιά από Κύπρο.

Στον πίνακα 5, στην επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στη κατηγορία «Ρήματα», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 5: Διαφορές για την κατηγορία «Ρήματα» στα παιδιά 9 ετών σε Ελλάδα και Κύπρο αστικής τάξης με βάση το μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Σκάβω	1,65	1,27
Φοράω	1,85	1,07
Ποτίζω	1,90	1,13
Ζυγίζω	1,90	1,00
Σκουπίζω	1,65	0,93
Σιδερώνω	1,65	1,07
Βλέπω	1,70	0,87
Σπρώχνω	1,05	0,33
Φουσκώνω	1,45	1,00
Κοιμάμαι	1,55	1,13
Χτενίζω	1,80	1,00
Γράφω	1,35	0,93
Ανοίγω	1,45	1,00

Όπως φαίνεται στον πιο πάνω πίνακα η επίδοση για τα παιδιά από την Κύπρο είναι αισθητά χαμηλότερη από την επίδοση των παιδιών από Ελλάδα για την ηλικία των 9 ετών στην κατηγορία «Ρήματα». Συγκεκριμένα σημαντικές διαφορές εστιάζονται σε δεκατρία από τα είκοσι ρήματα. Στη προηγούμενη έρευνα οι διαφορές αναφέρθηκαν σε οκτώ ρήματα τα οποία συμπεριλαμβάνονται στον πιο πάνω πίνακα. Τα πέντε επιπλέον ρήματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα είναι «σπρώχνω», «φουσκώνω», «κοιμάμαι», «χτενίζω» και «γράφω».

Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στη κατηγορία «Ρήματα», μεταξύ παιδιών αστικής τάξης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Πίνακας 6: Διαφορές για την κατηγορία «Ρήματα» στα παιδιά 12 ετών σε Ελλάδα και Κύπρο αστικής τάξης με βάση το μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο Ελλάδας	Μ.Ο Κύπρου
Ξύνω	1,45	1,07
Ανάβω	1,75	1,00
Διαβάζω	1,75	1,33
Τραβάω	1,65	1,20
Φοράω	2,00	1,27
Ποτίζω	2,00	1,27
Ζυγίζω	1,95	1,53
Σκουπίζω	1,65	1,27
Σιδερώνω	1,85	1,20
Βλέπω	1,75	1,33
Φουσκώνω	1,95	1,20
Χτενίζω	1,95	1,27
Γράφω	1,50	1,07
Κόβω	1,45	0,93
Ανοίγω	1,60	1,13

Όπως φαίνεται στον πίνακα 6 η επίδοση στην κατηγορία «Ρήματα» και για τα παιδιά ηλικίας 12 ετών είναι χαμηλότερη σε ένα μεγάλο αριθμό

λέξεων. Οι σημαντικότερες διαφορές παρουσιάζονται στον πιο πάνω πίνακα σε δεκαπέντε από τα είκοσι ρήματα. Η προηγούμενη έρευνα επισήμανε διαφορές σε δεκατέσσερα ρήματα, στα οποία και πάλι τα παιδιά από την Ελλάδα παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση από τα παιδιά της Κύπρου.

4.2.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 2

Στην δεύτερη ερευνητική υπόθεση για να εντοπίσουμε τις διαφορές ανάμεσα στα δύο ανεξάρτητα δείγματα (αστική και αγροτική τάξη παιδιών στη Κύπρο), υπολογίσαμε τον μέσο όρο επίδοσης για κάθε λέξη και στη συνέχεια συγκρίναμε τα δύο δείγματα μεταξύ τους. Όπως και στη πρώτη ερευνητική υπόθεση, δεν χρησιμοποιείται πάλι στατιστικό εργαλείο για την στατιστική ανάλυση, για τον ίδιο λόγο, δηλαδή δεν έγινε χρήση των δεδομένων της προηγούμενης έρευνας αλλά μόνο των αποτελεσμάτων της. Ο μέσος όρος επίδοσης των παιδιών της αγροτικής τάξης της Κύπρου πάρθηκε από προηγούμενη έρευνα. Ο μέσος όρος των παιδιών αστικής τάξης της Κύπρου υπολογίστηκε από τα ευρήματα του πρώτου τεστ (Κοινή Νεοελληνική) που χορηγήθηκε στη παρούσα έρευνα, και χρησιμοποιήθηκε ήδη στην ερευνητική υπόθεση 1.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται σε πίνακες οι σημαντικότερες διαφορές που εντοπίστηκαν για κάθε κατηγορία («Λεξιλόγιο», «Ουσιαστικά» και «Ρήματα») και ηλικιακή ομάδα (9 και 12 ετών) χωριστά.

Στον πίνακα 7, στην επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στην κατηγορία «Λεξιλόγιο», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστική τάξης.

Πίνακας 7: Διαφορές για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» στα παιδιά 9 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Σφυρί	1,65	0,87
Αδιάβροχο	1,35	1,80
Γείτονας	1.50	2,00
Βλάβη	1,55	0,93
Δειλός	1,75	0,67
Ισχυρός	2,00	1,27
Μετανάστης	0,95	0,40
Παραμελώ	0,80	0,33

Από τον πίνακα 7, διαφορές εντοπίζονται σε οκτώ λέξεις για την κατηγορία «Λεξιλόγιο». Σε έξι από αυτές τα παιδιά της αγροτικής τάξης ηλικίας 9 ετών, αξιολογήθηκαν με καλύτερη επίδοση, ενώ στις άλλες δύο λέξεις, καλύτερη επίδοση είχαν τα παιδιά της αστικής τάξης της Κύπρου.

Στον πίνακα 8, βλέπε επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στην κατηγορία «Λεξιλόγιο», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστική τάξης.

Πίνακας 8: Διαφορές για την κατηγορία «Λεξιλόγιο» στα παιδιά 12 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Γάντια	1,50	2,00
Βλάβη	1,70	1,27
Συγγενής	1,05	1,60
Δειλός	1,70	1,20
Ισχυρός	1,90	1,33

Από τον πίνακα 8 οι διαφορές στην κατηγορία του «Λεξιλογίου» για την ηλικιακή ομάδα των 12 ετών εντοπίστηκαν σε πέντε λέξεις. Καλύτερη επίδοση στις τρεις από αυτές παρουσίασαν τα παιδιά της αγροτικής τάξης της Κύπρου και στις υπολειπόμενες δύο λέξεις η απόδοση των παιδιών από την αστική τάξη κατείχε την υψηλότερη βαθμολογία.

Στον πίνακα 9, στην επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στην κατηγορία «Ουσιαστικά», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστικής τάξης.

Πίνακας 9: Διαφορές για την κατηγορία «Ουσιαστικά» στα παιδιά 9 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Φτυάρι	1,05	1,73
Σκάλα	1,00	1,47
Σχοινί	0,80	1,47
Ποτιστήρι	1,35	1,80
Μολύβι	1,00	1,67
Κουτάλι	1,00	1,47
Ψαλίδι	1,10	1,60

Οι διαφορές, όπως φαίνονται στον πίνακα 9, που προέκυψαν στη κατηγορία «Ουσιαστικά» για την ηλικία των 9 ετών, παρατηρήθηκαν σε επτά λέξεις, όπου καλύτερη επίδοση ήταν αυτή των παιδιών της αστικής τάξης της Κύπρου σε σχέση με τα συνομήλικα τους της αγροτική τάξης και στις επτά αυτές λέξεις.

Στον πίνακα 10, βλέπε επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στην κατηγορία «Ουσιαστικά», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστική τάξης.

Πίνακας 10: Διαφορές για την κατηγορία «Ουσιαστικά» στα παιδιά 12 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Φτυάρι	1,20	1,67
Σκάλα	1,10	1,53
Σχοινί	0,80	1,73
Γάντι	1,50	2,00
Ποτιστήρι	1,45	1,93
Ζυγαριά	1,40	1,80
Κρεβάτι	1,05	1,53
Μολύβι	1,20	1,73
Κουτάλι	1,10	1,67
Ψαλίδι	1,25	1,73

Όπως προκύπτει από τον πιο πάνω πίνακα και στη ηλικία των 12 ετών η επίδοση των παιδιών της αστικής τάξης της Κύπρου ήταν υψηλότερη σε σχέση με τα συνομήλικα τους της αγροτικής τάξης για την κατηγορία «Ουσιαστικά». Παρουσιάζονται οι δέκα λέξεις με τις σημαντικότερες διαφορές και τα παιδιά της αστικής τάξης να έχουν καλύτερη επίδοση σε όλες τις παραπάνω λέξεις.

Στον πίνακα 11, βλέπε επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 9 ετών στην κατηγορία «Ρήματα», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστικής τάξης.

Πίνακας 11: Διαφορές για την κατηγορία «Ρήματα» στα παιδιά 9 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Ανεβαίνω	1,50	1,07
Χτενίζω	1,60	1,00
Ανοίγω	0,45	1,00

Στην κατηγορία «Ρήματα» για τα παιδιά 9 ετών οι διαφορές εντοπίζονται σε μόλις τρεις λέξεις, όπως βλέπουμε στο πιο πάνω πίνακα. Τα παιδιά της αγροτικής τάξης της Κύπρου στα δύο από τα τρία ρήματα παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση από αυτή των παιδιών της αστικής τάξης. Το ρήμα «ανοίγω» αποδόθηκε με υψηλότερη βαθμολογία από τα παιδιά της αστικής τάξης όπως προκύπτει από το μέσο όρο απόδοσης των παιδιών. Παρόλα αυτά, ο μέσος όρος για το ρήμα «ανοίγω» δεν αποκλίνει από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αστικής τάξης. Εντούτοις, ο μέσος όρος το ρήμα «ανοίγω» αποκλίνει σημαντικά από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αγροτικής τάξης.

Στον πίνακα 12, βλέπε επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι διαφορές των μέσων όρων για την ηλικία των 12 ετών στην κατηγορία «Ρήματα», μεταξύ παιδιών της Κύπρου αγροτικής και αστική τάξης.

Πίνακας 12: Διαφορές για την κατηγορία «Ρήματα» στα παιδιά 12 ετών αγροτικής και αστικής τάξης της Κύπρου με βάση τον μέσο όρο.

Λέξη	Μ.Ο αγροτικής τάξης	Μ.Ο αστικής τάξης
Ξύνω	1,50	1,07
Βλέπω	0,90	1,33
Ανοίγω	0,45	1,13

Σε μόλις τρεις λέξεις περιορίζονται και οι διαφορές για τα παιδιά ηλικίας 12 ετών στην κατηγορία «Ρήματα». Τα παιδιά της αστικής τάξης της Κύπρου παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση από αυτή των παιδιών της αγροτικής τάξης σε δύο από τα τρία ρήματα. Το ρήμα «ανοίγω» παρατηρείται και σε αυτό το πίνακα με χαμηλότερη επίδοση αυτή των παιδιών της αγροτικής τάξης.

4.3.Αποτελέσματα ερευνητικής υπόθεσης 3

Στην τρίτη ερευνητική υπόθεση που διερευνά αν τα παιδιά της αστικής τάξης της Κύπρου θα παρουσιάσουν καλύτερη επίδοση στο λεξιλογικό τεστ αν αυτό χορηγηθεί στην Κυπριακή διάλεκτο, έγιναν συγκρίσεις μεταξύ των δύο τεστ που χορηγήθηκαν στη παρούσα έρευνα. Υπολογίσαμε τα αποτελέσματα με βάση στατιστικό πακέτο SPSS, και συγκεκριμένα το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney U το οποίο είναι ένα παραμετρικό τεστ και χρησιμοποιείται για τον έλεγχο ισότητας των κατανομών δύο δειγμάτων. Ο αριθμός των ατόμων της κάθε ομάδας προς σύγκριση στην παρούσα έρευνα είναι 15 άτομα και λήφθηκε υπόψη η τιμή του στατιστικού κριτηρίου U. Η τιμή του στατιστικού κριτηρίου U πρέπει

να είναι ίση ή μικρότερη από την κριτική τιμή του U (critical U values), για να είναι στατιστικά σημαντικές οι διαφορές που εντοπίζονται στα δύο δείγματα. Στη συγκεκριμένη έρευνα, η κριτική τιμή του U για βαθμό σημαντικότητας 0.05 είναι $U=64$, αφού κάθε μία από τις δύο ομάδες που συγκρίνονται κάθε φορά μεταξύ τους αποτελείται από 15 άτομα ($n=15$). (Βλέπε Παράρτημα – πίνακας με critical U values). Σε περίπτωση που παρουσιάζεται στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις ομάδες (δηλαδή το U είναι μικρότερο ή ίσο από 64), η ομάδα με την υψηλότερη μέση κατάταξη (mean rank), θεωρείται ότι είχε καλύτερη επίδοση στο έργο που της ανατέθηκε.

Η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι σε καμία κατηγορία («Λεξιλόγιο», «Ουσιαστικά» και «Ρήματα») και ηλικιακή ομάδα (9 και 12 ετών) δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές, δηλαδή τα παιδιά παρουσίασαν την ίδια επίδοση και στα δύο τεστ και καμία δεν ήταν υψηλότερη από την άλλη. Η τιμή του στατιστικού κριτηρίου U δεν ήταν σε καμία περίπτωση ίση ή μικρότερη από την κριτική τιμή $U=64$ (με επίπεδο σημαντικότητας 0,05).

Πραγματοποιήθηκε και σύγκριση με βάση το μέσο όρο και πάλι δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στη απόδοση των δύο δειγμάτων. Ενδεικτικά παρουσιάζω σε ακόλουθους πίνακες τους μέσους όρους στη κατηγορία «Ρήματα» από το τεστ της Κυπριακής διαλέκτου για τις δύο ηλικιακές ομάδες, αντίστοιχους με τους πίνακες 5 και 6.

Στον πίνακα 13, της επόμενης σελίδας, παρουσιάζονται οι μέσοι όροι απόδοσης του τεστ της Κυπριακής Διαλέκτου, για τα παιδιά 9 ετών της Κύπρου, στην κατηγορία «Ρήματα», αντίστοιχο με τον πίνακα 5.

Πίνακας 13: Μέσος όρος απόδοσης του τεστ της Κυπριακής Διαλέκτου, για τα παιδιά 9 ετών της Κύπρου, στην κατηγορία «Ρήματα»

Λέξη	Μ.Ο 9 ετών
Σκάβκω	0,73
Φορώ	1,07
Ποτίζω	1,13
Ζυάζω	1,27
Σκουπίζω	1,00
Σιερώνω	1,07
Θωρώ	0,33
Κουντώ	0,27
Φουσκώννω	0,93
Τζοιμούμαι	1,13
Χτενίζω	1,00
Γράφω	1,00
Αννοίω	1,13

Στον πίνακα 14, στην επόμενη σελίδα, παρουσιάζονται οι μέσοι όροι απόδοσης του τεστ της Κυπριακής Διαλέκτου, για τα παιδιά 12 ετών της Κύπρου, στην κατηγορία «Ρήματα», αντίστοιχο με τον πίνακα 6.

Πίνακας 14: Μέσος όρος απόδοσης του τεστ της Κυπριακής Διαλέκτου, για τα παιδιά 12 ετών της Κύπρου, στην κατηγορία «Ρήματα»

Λέξη	Μ.Ο 12 ετών
Ξύζω	1,20
Αφταίνω	1,00
Δκιαβάζω	1,20
Τραβώ	1,13
Φορώ	1,07
Ποτίζω	1,07
Ζυάζω	1,47
Σκουπίζω	1,07
Σιερώνω	1,13
Θωρώ	0,87
Φουσκώννω	1,27
Χτενίζω	1,27
Γράφω	1,13
Κόβκω	0,87
Αννοίω	1,20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στόχος της παρούσας πτυχιακής έρευνας ήταν να διερευνήσει και να συγκρίνει τον πλούτο των εννοιών που εμπεριέχεται σε συγκεκριμένες λέξεις που ανήκουν σε τρεις βασικές κατηγορίες («Λεξιλόγιο», «Ουσιαστικά» και «Ρήματα»), μεταξύ παιδιών ηλικίας 9 και 12 σε Κύπρο και Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τον τόπο καταγωγής (Ελλάδα/ Κύπρο), την κοινωνική τάξη (αγροτική/αστική) και τη μητρική γλώσσα (Κοινή Νεοελληνική/ Κυπριακή διάλεκτος) των παιδιών αυτών.

Ως πρώτη ερευνητική υπόθεση τέθηκε ότι τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο, κατέχουν μειωμένο πλούτο εννοιών που εμπερικλείεται σε μια λέξη συγκεκριμένης κατηγορίας σε σχέση με τα παιδιά από Ελλάδα, αντίστοιχων ηλικιών που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Ελλάδα. Η υπόθεση αυτή επιβεβαιώθηκε με την διεξαγωγή αυτής της έρευνας και για τις 2 ηλικιακές ομάδες.

Οι σημαντικότερες διαφορές διακρίνονται στην κατηγορία «Ρήματα» όπου παρουσιάστηκαν οι χαμηλότερες επιδόσεις από τα παιδιά της Κύπρου. Συγκεκριμένα για τα παιδιά 9 ετών σε δεκατρία από τα είκοσι ρήματα και για τα παιδιά 12 ετών σε δεκαπέντε από τα είκοσι ρήματα. Αυτό δείχνει ότι τα παιδιά της Κύπρου έχουν μια σταθερή πορεία ανάπτυξης του λεξιλογίου τους από την ηλικία 9 ετών μέχρι την ηλικία των 12 ετών, έτσι η επίδοση τους με την παρέμβαση του σχολείου δεν βελτιώνεται σημαντικά για να καλύψει το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα σε αυτά και τα παιδιά από Ελλάδα. Οι διαφορές που βρέθηκαν για τις κατηγορίες «Λεξιλόγιο» και

«Ουσιαστικά» είναι ελάχιστες, εντούτοις, παρουσιάζονται αναλυτικότερα πιο κάτω.

Στην κατηγορία «Λεξιλόγιο», τόσο τα παιδιά 9 ετών όσο και τα παιδιά 12 ετών παρουσίασαν χαμηλότερη επίδοση στις ίδιες λέξεις (βλέπε πίνακα1 και 2) σε σχέση με τα παιδιά της Ελλάδας. Οι τέσσερις αυτές λέξεις είναι «σφυρί», «βλάβη», «μετανάστης», «άγουρος». Οι λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών για τη λέξη «σφυρί» οφείλεται στο γεγονός ότι στη Κύπρο η λέξη αυτή χρησιμοποιείται και για τη λέξη «σφυρίχτρα», έτσι πολλά παιδιά ερμήνευαν την λέξη «σφυρί» ως «σφυρίχτρα». Η λέξη «άγουρος» είναι μια λέξη που χρησιμοποιείται σπάνια στην Κύπρο και ίσως να υπάρχουν και αρκετοί ενήλικες, που δεν έτυχαν κάποιας ανώτερης εκπαίδευσης, να μην γνωρίζουν τη λέξη αυτή.

Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά που προκύπτει στην κατηγορία «Ουσιαστικά» στα παιδιά ηλικίας 9 ετών σε Κύπρο και Ελλάδα. Καλύτερη επίδοση σε αυτή την κατηγορία είχαν τα παιδιά από την Κύπρο σε τέσσερις λέξεις. Οι δύο από αυτές ήταν «σχοινί» και «φτυάρι», πράγμα το οποίο δείχνει ότι τα παιδιά της Κύπρου είχαν μεγαλύτερη εξοικείωση με τις λέξεις αυτές αφού ήταν σε θέση να αναφέρουν διάφορες χρήσεις των αντικειμένων αυτών. Κατά τη γνώμη μου, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στη Κύπρο οι περισσότερες οικογένειες μένουν σε μονοκατοικίες στις οποίες διαθέτουν και αυλή (εξωτερικό χώρο), όπου συχνά συναντιούνται εκεί τα δύο αυτά αντικείμενα για διάφορες εργασίες που απαιτούνται στο χώρο αυτό. Για τα παιδιά των 12 ετών στην κατηγορία αυτή παρατηρήθηκαν χαμηλότερες επιδόσεις σε αρκετές λέξεις για τα παιδιά της Κύπρου, οι διαφορές όμως δεν ήταν στατιστικά σημαντικές.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω η κατηγορία με τις σημαντικότερες διαφορές ήταν αυτή των ρημάτων και στις δύο ηλικιακές ομάδες. Πολλά

ρήματα αποδίδουν αφηρημένες έννοιες και γι' αυτό το λόγο η σημασία τους ορίζεται δυσκολότερα σε σχέση με τα ουσιαστικά (αντικείμενα) που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτή την έρευνα. Τα παιδιά της Κύπρου φαίνεται να χρησιμοποιούν περιορισμένο αριθμό ρημάτων στο καθημερινό τους λόγο, όπως προκύπτει από την αδυναμία τους να αποδώσουν τη σημασία τους. Σύμφωνα την έρευνα των Marinellie και Chan (2006), οι λέξεις υψηλής συχνότητας έχουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην παραγωγή των ορισμών τους σε σχέση με τις χαμηλής συχνότητας λέξεις. Σκόπιμα θα αναφερθώ στη πολύ χαμηλή βαθμολογία που είχε το ρήμα «σπρώχνω» στην ηλικία των 9 ετών για τα παιδιά της Κύπρου. Για το ρήμα αυτό στην Κυπριακή υπάρχει αντίστοιχα το ρήμα «κουντώ». Έτσι οι περισσότερες απαντήσεις στη ερώτηση: «Τι σημαίνει σπρώχνω;», ήταν «κουντώ». Η απάντηση βαθμολογείται με 0 (μηδέν), διότι δεν αναφέρεται στο περιεχόμενο της λέξης αυτής. Εν τούτοις, παρουσιάζει ενδιαφέρον το ότι στην κατηγορία «Λεξιλόγιο», η οποία περιλαμβάνει και ρήματα, οι λέξεις στις οποίες τα παιδιά της Κύπρου τα πήγαν χειρότερα δεν ήταν ρήματα.

Ως δεύτερη ερευνητική υπόθεση τέθηκε αν τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο, κατέχουν μεγαλύτερο πλούτο εννοιών που εμπερικλείεται σε μια λέξη συγκεκριμένης κατηγορίας σε σχέση με τα παιδιά από Κύπρο αντίστοιχων ηλικιών που φοιτούν σε αγροτικά σχολεία στη Κύπρο. Η υπόθεση αυτή δεν επιβεβαιώνεται από την έρευνα αυτή.

Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η μητρική γλώσσα των Κυπρίων που προέρχονται τόσο από την αστική όσο και από την αγροτική τάξη είναι όμοια η Κυπριακή διάλεκτος και όχι η Κοινή Νεοελληνική. Όλοι μαθαίνουν Ελληνικά στο σχολείο και όλα τα σχολεία ακολουθούν τις ίδιες μεθόδους διδασκαλίας. Έτσι δεν αναμένεται μεγαλύτερη διαλεκτική παρέμβαση στην

γλωσσική παραγωγή των αγροτικών παιδιών από αυτή των αστικών παιδιών (Yiakoumetti, 1997).

Στην κατηγορία «Λεξιλόγιο» διαφορές εντοπίζονται σε οκτώ λέξεις. Σε έξι από αυτές τα παιδιά της αγροτικής τάξης ηλικίας 9 ετών, αξιολογήθηκαν με καλύτερη επίδοση, ενώ στις άλλες δύο λέξεις, καλύτερη επίδοση είχαν τα παιδιά της αστικής τάξης της Κύπρου. Κάτι τέτοιο δεν δείχνει μια σταθερή επίδοση όποτε δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά ποια ομάδα υπερτερεί της άλλης, αν και θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι τα παιδιά της αγροτικής τάξης έχουν ένα μικρό, σαφώς, πλεονέκτημα σε σχέση με τα παιδιά της αστικής τάξης. Στην ηλικιακή ομάδα των 12 ετών διαφορές εντοπίστηκαν σε πέντε λέξεις. Καλύτερη επίδοση στις τρεις από αυτές παρουσίασαν τα παιδιά της αγροτικής τάξης της Κύπρου και στις υπολειπόμενες δύο λέξεις η απόδοση των παιδιών από την αστική τάξη κατείχε την υψηλότερη βαθμολογία. Ούτε σε αυτή την περίπτωση είναι ξεκάθαρο ποια ομάδα υπερτερεί σε σχέση με την άλλη, αν και θα μπορούσαν να κριθούν ως ισοδύναμες.

Στην κατηγορία «Ουσιαστικά» τα ευρήματα είναι πιο ξεκάθαρα. Τα παιδιά της αστικής τάξης αξιολογήθηκαν με υψηλότερη επίδοση τόσο στην ηλικία των 9 ετών όσο και στη ηλικία των 12, στην κατηγορία αυτή. Συγκεκριμένα τα παιδιά 9 ετών παρουσίασαν σημαντικές διαφορές σε εφτά λέξεις και τα παιδιά 12 ετών σε δέκα.

Στην κατηγορία «Ρήματα» για τα παιδιά 9 ετών οι διαφορές εντοπίζονται σε μόλις τρία ρήματα, όπως βλέπουμε στο πιο πάνω πίνακα. Τα παιδιά της αγροτικής τάξης της Κύπρου στα δύο από τα τρία ρήματα παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση από αυτή των παιδιών της αστικής τάξης. Το ρήμα «ανοίγω» αποδόθηκε με υψηλότερη βαθμολογία από τα παιδιά της αστικής τάξης όπως προκύπτει από το μέσο όρο απόδοσης των παιδιών (βλ.

πίνακα 11). Παρόλα αυτά, ο μέσος όρος το ρήμα «ανοίγω» δεν αποκλίνει από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αστικής τάξης. Εντούτοις, ο μέσος όρος για το ρήμα «ανοίγω» αποκλίνει σημαντικά από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αγροτικής τάξης. Καμία ομάδα δεν υπερτερεί της άλλης. Σε μόλις τρία ρήματα περιορίζονται και οι διαφορές για τα παιδιά ηλικίας 12 ετών στην κατηγορία «Ρήματα». Τα παιδιά της αστικής τάξης της Κύπρου παρουσίασαν υψηλότερη επίδοση από αυτή των παιδιών της αγροτικής τάξης σε δύο από τα τρία ρήματα. Παρόμοια με την ηλικία των 9 ετών, το ρήμα «ανοίγω» όπως παρατηρείται στον πίνακα 12 παρουσιάζει χαμηλότερη επίδοση στα παιδιά της αγροτικής τάξης (12 ετών) και ο μέσος όρος του να αποκλίνει σημαντικά από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αγροτικής τάξης. Ο μέσος όρος για το ρήμα «ανοίγω» δεν αποκλίνει από τον μέσο όρο απόδοσης των άλλων δύο ρημάτων του πίνακα για τα παιδιά της αστικής τάξης.

Ως τρίτη ερευνητική υπόθεση τέθηκε το ερώτημα αν τα παιδιά από Κύπρο, ηλικίας 9 και 12 που φοιτούν σε αστικά σχολεία στην Κύπρο θα παρουσιάσουν καλύτερη επίδοση στο λεξιλογικό τεστ αν αυτό τροποποιηθεί και χορηγηθεί βάση της Κυπριακής διαλέκτου. Η υπόθεση αυτή δεν τεκμηριώνεται από την έρευνα αυτή.

Η στατιστική ανάλυση που διεξήχθη τόσο με το Mann-Whitney U τεστ, όσο και με την σύγκριση των μέσων όρων, έδειξε ότι σε καμία κατηγορία («Λεξιλόγιο», «Ουσιαστικά» και «Ρήματα») και ηλικιακή ομάδα (9 και 12 ετών) δεν εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Αυτό σημαίνει ότι η απόδοση των παιδιών κατά τη χορήγηση των δύο τεστ ήταν σταθερή. Η σύγκριση των πινάκων 13 και 14 με τους 5 και 6 αντίστοιχα μας

βοηθάει να αποκτήσουμε μια πλήρη εικόνα, αφού βλέπουμε ότι η απόδοση των παιδιών από την Ελλάδα ήταν καλύτερη από αυτή των παιδιών από την Κύπρο, ακόμη και όταν τα τελευταία αξιολογούνται στην γλώσσα η οποία είναι η μητρική τους, δηλαδή στην Κυπριακή Διάλεκτο. Βλέπουμε λοιπόν ότι η διαλεκτική παρέμβαση δεν συντέλεσε θετικό ούτε ανασταλτικό παράγοντα, παρέμεινε ουδέτερη. Αυτό πιστεύω ότι, οφείλεται στη μη οικειότητα που έχουν τα παιδιά να αξιολογούνται γλωσσικά στην Κυπριακή διάλεκτο, ώστε να μπορούσαν να αξιοποιήσουν το πλεονέκτημα αυτό. Ο Valdés (1995), επισημάνει ότι ένα από τα προβλήματα που σχετίζονται με την εκμάθηση μιας δεύτερης διαλέκτου (της Κοινής Ελληνικής στη συγκεκριμένη περίπτωση) είναι το γεγονός ότι οι μαθητές δεν γνωρίζουν πάντα τις ακριβείς διαφορές ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη διάλεκτο. Έκπληξη μου προκάλεσε η ερώτηση ενός παιδιού κατά την αξιολόγηση : «Κυρία, πως μιλούν τα παιδιά στην Ελλάδα; Εν επήα ποττέ....». Αν και δεν ήμουν προετοιμασμένη για μια τέτοιου είδους ερώτηση, έδωσα ωστόσο την δική μου απάντηση: «Ελληνικά! Σαν και αυτά που σας μαθαίνουν στο σχολείο». Από την ερώτηση φάνηκε, ότι το παιδί αυτό γνώριζε πως μιλούν ‘διαφορετικά’ στην Ελλάδα, αλλά πιθανότατα όχι και τις διαφορές, ούτε τι συνιστά την Κυπριακή Ελληνική και τι την Κοινή Ελληνική.

Ολοκληρώνοντας, μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι τα παιδιά από Κύπρο, τόσο τα αγροτικά όσο και τα αστικά, κατέχουν μειωμένο λεξιλόγιο σε σχέση με τα παιδιά απο Ελλάδα σε όλες τις κατηγορίες και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Τα αγροτικά παιδιά στη Κύπρο δεν φάνηκε να υστερούν στην επίδοση τους σε σχέση με τα αστικά, πράγμα που μας οδηγεί στο ότι, η διάλεκτος μαλλον είναι αυτή που επηρεάζει την απόδοση τους. Η μελέτη αποκάλυψε επίσης, ότι η επιλογή να αξιολογηθούν τα παιδιά στη Κυπριακή δεν είχε θετικό αποτέλεσμα. Από την άλλη πλευρά, δεν είχε ούτε

αρνητικό αποτελέσματα, επομένως δεν υπάρχουν διαφορές στην απόδοση των παιδιών εξαρτώμενες από το αν οι δοκιμασίες είναι και χορηγούνται στην Κυπριακή ή στην Κοινή Ελληνική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2009). *Το λεξιλόγιο*. Ανάκτηση 20/12/2009.
από http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/reverse/page_001.html
- Bernstein, B. (1964). Elaborated and restricted codes. *American Anthropology*, vol. 66, no. 6, p.p 55-69.
- Bernstein, B. (1970). Social class, Language and Socialization, in P. P. Giglioli (Eds). *Language and social context* (p.p. 157-178). England: Penguin Books Ltd.
- Bernstein, B. (1991). *Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος* (μτφρ. Σολομών Ι.). Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- Γιαγκουλλής Κ. (1994). *Λεξικό ετυμολογικό και ερμηνευτικό της Κυπριακής Διαλέκτου*. Λευκωσία.
- Γιαγκουλλής Κ. (2005). *Θησαυρός κυπριακής διαλέκτου. Ερμηνευτικός και ετυμολογικός της μεσαιωνικής και νεότερης Κυπριακής*. Λευκωσία.
- Γιάντσιος, Β. (2006). Γλωσσικές και Επικοινωνιακές γνώσεις που αναπτύσσει το παιδί κατά την προσχολική και σχολική Ηλικία και πως αυτές σχετίζονται με τη χρήση του γραπτού λόγου στο Δημοτικό Σχολείο. *Επιστημονικό βήμα*, 6, p.p. 60-68.

- Cheshire, J., Edwards, V., Münstermann, H. & Weltens, B. (1989). *Dialect and education*. Clevedon: Multilingual Matters
- Clark, E. (1973). Nonlinguistic strategies and the acquisition of word meaning. *Cognition*, 2, 161-182.
- Edwards, V. (1983). *Language in multicultural classrooms: education in a multicultural society*. London: Batsford Academic & Educational Ltd.
- Guasti, M.-T. (2002). *Language Acquisition: The Growth of Grammar*. Cambridge/Massachusetts: MIT Press.
- Kambanaros, M (2003). *Verb and Noun Retrieval in Bilingual Greek-English Individuals with Anomic Aphasia*. *Unpublished PhD thesis, Flinders University of South Australia*.
- Καραμήτρου, Α., Τσοκαλίδου, Ρ. & Χατζηδάκη, Α. (1998). *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου.
- Κατή, Δ. (1992). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.
- Marinellie, S. A. & Chan, Y.-L. (2006). The Effect of Word Frequency on Noun and Verb Definitions: A Developmental Study. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, Vol. 49, 1001-1021.
- Μητακίδου, Σ. – Τρέσσου, Ε. (2002). *Διδάσκοντας γλώσσα και μαθηματικά με λογοτεχνία. Μια δημιουργική συνάντηση*. Θεσσαλονίκη.

- Μητσικοπούλου, Β. (2001). Γραμματισμός, *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*, επιμ. Χριστίδης Α.-Φ., Κ.Ε.Γ.: Θεσσαλονίκη.
- Μπαλάσκας, Κ. (1997). *Εκπαιδευτική θεωρία και πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1980). *Θεωρητική γλωσσολογία*. Αθήνα.
- Μπασλής, Γ. (1988). *Κοινωνική - Γλωσσική διαφοροποίηση και σχολική επίδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ν. Παιδεία.
- Μπασλής, Γ. (2000). *Κοινωνιογλωσσολογία: Μικρή εισαγωγή*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Παντελής, Σ. (1984). Γλώσσα και ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών, *Γλώσσα*, 4.
- Ραπαρανίου, Α. (1994). *Language contact and lexical borrowing in the Greek Cypriot dialect*. Athens: N. C. Grivas.
- Ραπαρανίου, Α. (1998). Attitudes toward the Greek Cypriot dialect: sociocultural implications, *International Journal of the Sociology of Language*, 134, p.p. 15–28.
- Παρασκευόπουλος, Ι.Ν. (1985). *Εξελικτική ψυχολογία: η ψυχική ζωή από τη σύλληψη ως την ενηλικίωση*. Αθήνα.

- Παρασκευόπουλος, Ι.Ν., Καλαντζή-Αζίζι, Α. & Γιαννίτσας Ν.Δ. (1999). *Αθηνά Τεστ- Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Pavlou, P. (1997). *Children's attitudes toward Cypriot Greek and Standard Modern Greek in Cyprus, paper presented to the Third International Conference on Greek Linguistic*. University of Athens.
- Pavlou, P. & Paparavlou, A. (2000). *Attitudes towards the usage of the Cypriot dialect in primary education in Cyprus. Learning and teaching Greek as a first and second language*. Rethymno: University of Crete.
- Πετρίδης, Γ. (1998). *Η γλώσσα μας : ερμηνευτικό λεξικό της κυπριακής διαλέκτου*. Λεμεσός.
- Πήτα, Ρ., (1998). *Ψυχολογία της γλώσσας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Πόρποδας, Κ. Δ. (1993). *Ο ρόλος της κοινωνικής και γλωσσικής διαφοροποίησης στη σχολική επίδοση των ελληνοπαίδων*. Ερευνητικό έργο ΠΕΝΕΔ – 1989 της ΓΓΕΤ.
- Πόρποδας, Κ. Δ. (2002). *Η ανάγνωση*. Πάτρα: Κων. Πόρποδας.
- Πόρποδας, Κ. Δ. (2003). *Η μάθηση και οι δυσκολίες της. Γνωστική Προσέγγιση*. Πάτρα: Κων. Πόρποδας.

- Ραυτοπούλου, Μ. (2001). *Ο ρόλος του Λεξιλογίου στην Παραγωγή του Γραπτού Λόγου*. Ανάκτηση 11/01/2010. από <http://alex.eled.duth.gr/eled/conf/sarafidou/7.HTM>
- Slobin, D. (1992). Παιδιά και γλώσσα: Τα παιδιά μαθαίνουν με τον ίδιο τρόπο σ' όλο τον κόσμο, *Κείμενα Εξελικτικής Ψυχολογίας*, τόμος Α': Γλώσσα (επιμ. Βοσνιάδου Σ.). Gutenberg: Αθήνα.
- Φιλιππάκη – Warburton, E. (1992). *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη
- Φραγκουδάκη, Α. (1985). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Φραγκουδάκη, Α. (1987). *Γλώσσα και Ιδεολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.
- Χατζηγιάνκου, Ι. (2019). *Σύγκριση Λεξιλογίου μεταξύ Ελληνοκύπριων και Ελλαδιτών παιδιών ηλικίας 9 και 12 ετών*. Πτυχιακή εργασία: ΑΤΕΙ Πατρών.
- Χατζηγιάννου, Κ. (1996). *Ετυμολογικό λεξικό της ομιλουμένης κυπριακής διαλέκτου : ιστορία, ερμηνεία και φωνητική των λέξεων με τοπωνυμικό παράρτημα*. Λευκωσία: Εκδόσεις Ταμασός.
- Valdés, G. (1995). The teaching of minority languages as academic subjects: pedagogical and theoretical challenges, *Modern Language Journal*, 79, 299–328.

Vygotsky, L. (1988). *Σκέψη και Γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Γνώση.

Yiakoumetti, A. (1997). Choice of classroom language in bidialectal communities: to include or to exclude the dialect?, *Journal of Education*, 37, 51–66.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρώτο Εργαλείο: Κοινή Ελληνική

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι είναι;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Μήλο		
2	Γάντια		
3	Κότα		
4	Σφυρί		
5	Αδιάβροχο		
6	Γείτονας		
7	Παρατηρώ		
8	Τσιγκούνης		
9	Επιθυμώ		
10	Ακροβάτης		
11	Βλάβη		
12	Συγγενής		
13	Θλίψη		
14	Μύθος		
15	Σοφός		
16	Δειλός		
17	Ισχυρός		
18	Μετανάστης		
19	Άγουρος		
20	Παραμελώ		

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι είναι;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Ξύστρα		
2	Αναπτήρας		
3	Φτυάρι		
4	Σκάλα		
5	Καναπές		
6	Εφημερίδα		
7	Σχοινί		
8	Γάντι		
9	Ποτιστήρι		
10	Ζυγαριά		
11	Τηλεόραση		
12	Κουτί		
13	Μπαλόνι		
14	Ρολόι		
15	Κρεβάτι		
16	Χτένα		
17	Μολύβι		
18	Κουτάλι		
19	Ψαλίδι		
20	Κλειδί		

ΡΗΜΑΤΑ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι σημαίνει;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Ξύνω		
2	Ανάβω		
3	Σκάβω		
4	Ανεβαίνω		
5	Κάθομαι		
6	Διαβάζω		
7	Τραβάω		
8	Φοράω		
9	Ποτίζω		
10	Ζυγίζω		
11	Σκουπίζω		
12	Σιδερώνω		
13	Βλέπω		
14	Σπρώχνω		
15	Φουσκώνω		
16	Κοιμάμαι		
17	Χτενίζω		
18	Γράφω		
19	Κόβω		
20	Ανοίγω		

Δεύτερο Εργαλείο: Κυπριακή Ελληνική

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι σημαίνει;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Μήλο		
2	Γάντια		
3	Κότα		
4	Σφυρί		
5	Αδιάβροχο		
6	Γείτονας		
7	Παρατηρώ		
8	Τσιγκούνης		
9	Επιθυμώ		
10	Ακροβάτης		
11	Βλάβη		
12	Συγγενής		
13	Θλίψη		
14	Μύθος		
15	Σοφός		
16	Δειλός		
17	Ισχυρός		
18	Μετανάστης		
19	Άγουρος		
20	Παραμελώ		

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι σημαίνει;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Ξύστρα		
2	Αναπτήρας		
3	Φκυάρι		
4	Σκάλα		
5	Καναπές		
6	Εφημερίδα		
7	Σ΄σ΄οινί		
8	Γάντι		
9	Ποτιστήρι		
10	Ζυαρκά		
11	Τηλεόραση		
12	Κουτί		
13	Φούσκα		
14	Ρολόι		
15	Καρκόλα		
16	Χτενιά		
17	Μολύβι		
18	Κουτάλι		
19	Ψαλίδι		
20	Κλειδί		

ΡΗΜΑΤΑ

ΟΝΟΜΑ:

ΗΛΙΚΙΑ:

	Τι σημαίνει;	ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	Ξύζω		
2	Αφταίνω		
3	Σκάβκω		
4	Ανεβαίνω		
5	Κάθουμαι		
6	Δκιαβάζω		
7	Τραβώ		
8	Φορώ		
9	Ποτίζω		
10	Ζυάζω		
11	Σκουπίζω		
12	Σιερώνω		
13	Θωρώ		
14	Κουντώ		
15	Φουσκώννω		
16	Τ̣ζοιμούμαι		
17	Χτενίζω		
18	Γράφω		
19	Κόβκω		
20	Αννοίω		

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Όνομα παιδιού:

Έχω ενημερωθεί σχετικά με την πτυχιακή έρευνα, που έχει ως θέμα τη “Σύγκριση Λεξιλογίου μεταξύ παιδιών σε Κύπρο και Ελλάδα στη Κυπριακή και κοινή Ελληνική”, της φοιτήτριας Χριστιάνας Παπαχαραλάμπους του τμήματος Λογοθεραπείας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του ΑΤΕΙ Πάτρας και δηλώνω υπεύθυνα ότι δέχομαι το παιδί μου να λάβει μέρος σε αυτή.

Ημερομηνία:// 2010

Ο – Η Δηλών

**.....
(Υπογραφή)**

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ 9 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Μήλο	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Γάντια	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	2	25
Κότα	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	27
Σφυρί	0	0	0	1	0	2	2	2	0	2	0	1	0	2	1	13
Αδιάβροχο	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	27
Γείτονας	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Παρατηρώ	1	2	0	2	0	2	2	2	2	2	2	0	2	2	2	23
Τσιγκούνης	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2	0	2	1	2	24
Επιθυμώ	1	2	0	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	24
Ακροβάτης	0	1	0	0	2	0	1	1	0	2	2	2	2	1	2	16
Βλάβη	1	2	0	1	1	1	1	1	0	2	2	0	1	1	0	14
Συγγενής	1	0	0	0	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	16
Θλίψη	0	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	0	2	2	2	22
Μύθος	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	28
Σοφός	2	1	1	0	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	24
Δειλός	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	0	0	2	2	0	10
Ισχυρός	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	19
Μετανάστης	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	6
Άγουρος	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Παραμελώ	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0	0	5
ΣΥΝΟΛΟ	18	26	12	22	21	31	28	30	22	36	26	22	31	30	28	383

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ 9 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Μήλο	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Γάντια	0	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	23
Κότα	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Σφυρί	0	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	1	0	2	1	12
Αδιάβροχο	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Γείτονας	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Παρατηρώ	0	2	0	2	1	2	2	2	2	2	2	0	2	2	2	23
Τσιγκούνης	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	0	2	1	2	25
Επιθυμώ	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	26
Ακροβάτης	1	1	0	0	2	0	1	1	0	2	2	1	2	2	1	16
Βλάβη	1	2	0	1	1	1	1	1	0	2	1	0	1	1	0	13
Συγγενής	1	0	0	0	0	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	15
Θλίψη	0	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	0	2	2	2	22
Μύθος	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	27
Σοφός	1	1	1	0	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	24
Δειλός	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	0	0	2	2	0	10
Ισχυρός	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	18
Μετανάστης	0	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	2	1	0	9
Άγουρος	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Παραμελώ	0	0	0	1	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0	0	6
ΣΥΝΟΛΟ	16	26	13	21	23	31	28	33	24	34	27	21	31	31	26	385

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ 9 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύστρα	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	27
Αναπτήρας	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	27
Φτυάρι	1	2	0	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	26
Σκάλα	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	22
Καναπές	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	18
Εφημερίδα	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	16
Σχοινί	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	0	1	2	2	22
Γάντι	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	2	25
Ποτιστήρι	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	27
Ζυγαριά	2	1	0	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	19
Τηλεόραση	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
Κουτί	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Μπαλόκι	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	20
Ρολόι	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Κρεβάτι	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	24
Χτένα	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	26
Μολύβι	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	25
Κουτάλι	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	22
Ψαλίδι	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	24
Κλειδί	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	26
ΣΥΝΟΛΟ	27	27	20	30	37	32	25	32	35	38	36	33	35	32	31	470

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ 9 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύστρα	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Αναπτήρας	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Φκυάρι	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	26
Σκάλα	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	21
Καναπές	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	18
Εφημερίδα	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	17
Σ΄σ΄οινί	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	23
Γάντι	0	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	23
Ποτιστήρι	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	26
Ζυαρκά	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	21
Τηλεόραση	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Κουτί	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	25
Φούσκα	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	21
Ρολόι	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Καρκόλα	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	25
Χτενιά	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Μολύβι	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	22
Κουτάλι	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	22
Ψαλίδι	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	23
Κλειδί	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	25
ΣΥΝΟΛΟ	25	28	25	30	34	31	24	34	36	35	34	34	34	34	31	469

ΡΗΜΑΤΑ 9 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύνω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Ανάβω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Σκάβω	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	19
Ανεβαίνω	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
Κάθομαι	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	18
Διαβάζω	1	1	0	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
Τραβάω	0	0	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	0	1	15
Φοράω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	16
Ποτίζω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	17
Ζυγίζω	0	1	1	2	2	2	1	1	1	2	0	0	1	0	1	15
Σκουπίζω	1	0	0	1	1	1	1	0	2	2	1	1	1	1	1	14
Σιδερώνω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	16
Βλέπω	1	0	0	0	0	2	1	0	2	2	2	1	1	1	0	13
Σπρώχνω	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	5
Φουσκώνω	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	15
Κοιμάμαι	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	17
Χτενίζω	1	1	0	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Γράφω	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	15
Κόβω	0	1	1	2	1	2	1	0	1	1	1	0	1	1	1	14
Ανοίγω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
ΣΥΝΟΛΟ	16	16	13	23	23	26	19	16	25	30	21	18	19	18	18	301

ΡΗΜΑΤΑ 9 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Π.Ι	Γ.Β	Σ.Τ	Ε.Χ	Σ.Ι	Γ.Λ	Π.Δ	Μ.Μ	Π.Ν	Μ.Τ	Π.Χ	Χ.Κ	Γ.Γ	Σ.Ν	Μ.Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύζω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	16
Αφταίνω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	16
Σκάβκω	1	1	0	1	1	0	1	1	2	1	1	1	0	1	2	14
Ανεβαίνω	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
Κάθουμαι	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	18
Δκιαβάζω	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	17
Τραβώ	1	0	1	1	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0	1	12
Φορώ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	16
Ποτίζω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	17
Ζυάζω	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	0	1	1	1	19
Σκουπίζω	1	0	0	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	15
Σιερώνω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	16
Θωρώ	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	0	0	5
Κουντώ	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	4
Φουσκώννω	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
Τΰζοιμούμαι	1	1	1	1	0	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	17
Χτενίζω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Γράφω	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	15
Κόβκω	0	1	0	2	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	12
Αννοίω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	17
ΣΥΝΟΛΟ	17	16	14	22	22	22	19	17	28	25	20	16	17	17	19	291

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ 12 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Μήλο	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Γάντια	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Κότα	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Σφυρί	2	0	2	2	2	2	0	2	0	2	2	2	2	2	1	23
Αδιάβροχο	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2	1	2	2	2	2	27
Γείτονας	2	1	2	2	2	2	1	0	2	2	2	2	2	1	2	25
Παρατηρώ	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	0	0	1	24
Τσιγκούνης	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	0	2	1	2	2	26
Επιθυμώ	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	26
Ακροβάτης	1	1	0	1	0	0	1	2	1	1	2	2	1	1	2	16
Βλάβη	0	1	2	2	2	2	0	1	2	1	2	1	0	2	1	19
Συγγενής	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2	24
Θλίψη	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Μύθος	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	27
Σοφός	2	0	2	1	1	2	0	2	2	2	2	2	2	1	2	23
Δειλός	2	0	0	0	0	2	0	2	2	0	2	2	2	2	2	18
Ισχυρός	2	2	0	0	2	2	0	0	2	0	2	2	2	2	2	20
Μετανάστης	1	2	2	2	0	1	0	2	0	2	2	2	0	2	2	20
Άγουρος	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Παραμελώ	2	0	2	2	0	0	0	2	0	1	1	2	1	0	2	15
ΣΥΝΟΛΟ	33	24	32	30	29	31	21	28	29	30	34	39	28	29	36	453

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ 12 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Μήλο	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Γάντια	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	27
Κότα	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	28
Σφυρί	2	0	1	1	2	2	0	1	2	1	2	2	2	1	2	21
Αδιάβροχο	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Γείτονας	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	28
Παρατηρώ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0	2	26
Τσιγκούνης	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	25
Επιθυμώ	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	28
Ακροβάτης	1	1	0	1	1	1	1	2	1	0	2	2	1	0	2	16
Βλάβη	0	1	2	2	2	1	0	1	1	1	2	1	0	2	1	17
Συγγενής	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2	25
Θλίψη	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Μύθος	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	29
Σοφός	2	0	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	24
Δειλός	2	0	0	0	1	2	0	2	2	0	2	2	2	2	2	19
Ισχυρός	2	2	2	0	2	2	0	0	2	0	2	2	2	2	2	22
Μετανάστης	1	1	2	2	2	1	0	2	0	2	2	2	0	1	2	20
Άγουρος	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Παραμελώ	2	1	2	2	0	0	0	1	0	0	1	2	1	0	2	14
ΣΥΝΟΛΟ	34	24	33	31	32	31	23	28	31	27	35	39	28	28	37	461

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ 12 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύστρα	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
Αναπτήρας	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	28
Φτυάρι	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	25
Σκάλα	2	1	2	1	0	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	23
Καναπές	1	1	2	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	17
Εφημερίδα	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	22
Σχοινί	2	2	2	1	1	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	26
Γάντι	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Ποτιστήρι	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Ζυγαριά	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	27
Τηλεόραση	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	18
Κουτί	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	27
Μπαλόκι	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	24
Ρολόι	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Κρεβάτι	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	23
Χτένα	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	2	0	1	2	23
Μολύβι	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	26
Κουτάλι	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	25
Ψαλίδι	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	26
Κλειδί	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	24
ΣΥΝΟΛΟ	34	28	36	27	21	34	36	36	37	38	32	38	30	37	36	500

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ 12 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύστρα	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	27
Αναπτήρας	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	28
Φκυάρι	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2	0	2	2	2	2	25
Σκάλα	2	1	2	1	0	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1	22
Καναπές	1	1	1	1	0	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2	17
Εφημερίδα	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	18
Σ΄σ΄οινί	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	28
Γάντι	2	1	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	27
Ποτιστήρι	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	28
Ζυαρκά	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	24
Τηλεόραση	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	17
Κουτί	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	26
Φούσκα	0	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1	21
Ρολόι	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
Καρκόλα	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1	2	2	21
Χτενιά	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	28
Μολύβι	2	2	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	25
Κουτάλι	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	23
Ψαλίδι	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	27
Κλειδί	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	25
ΣΥΝΟΛΟ	30	29	31	31	21	36	34	34	35	36	31	36	31	36	35	486

ΡΗΜΑΤΑ 12 ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύνω	2	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	16
Ανάβω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Σκάβω	2	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	0	2	2	23
Ανεβαίνω	1	1	0	1	0	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	16
Κάθομαι	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	18
Διαβάζω	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	20
Τραβάω	2	0	0	1	0	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	18
Φοράω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	19
Ποτίζω	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2	19
Ζυγίζω	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	23
Σκουπίζω	1	1	1	1	1	1	0	2	2	1	1	1	2	2	2	19
Σιδερώνω	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	18
Βλέπω	1	1	2	2	0	2	0	1	1	1	2	1	2	2	2	20
Σπρώχνω	0	0	0	1	0	0	2	1	2	2	2	0	2	2	2	16
Φουσκώνω	1	1	1	1	1	0	1	1	2	1	2	1	1	2	2	18
Κοιμάμαι	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	22
Χτενίζω	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	19
Γράφω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	16
Κόβω	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	2	0	2	1	1	14
Ανοίγω	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	17
ΣΥΝΟΛΟ	23	17	20	22	16	23	19	25	31	27	32	21	27	29	34	366

ΡΗΜΑΤΑ 12 ΕΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΑ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	Α.Χ	Χ.Β	Π.Ι	Ο.Χ	Θ.Μ	Χ.Ι	Α.Χ	Λ.Α	Γ.Π	Γ.Θ	Ι.Ι	Α.Ι	Μ.Γ	Θ.Γ	Χ.Π	ΣΥΝΟΛΟ
Ξύζω	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	18
Αφταίνω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
Σκάβκω	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1	2	22
Ανεβαίνω	1	1	1	1	0	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	17
Κάθουμαι	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	16
Διαβάζω	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	18
Τραβώ	2	1	0	1	0	1	1	2	1	1	2	0	1	2	2	17
Φορώ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	16
Ποτίζω	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	16
Ζυάζω	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	22
Σκουπίζω	1	1	1	1	1	1	0	2	1	1	1	1	1	1	2	16
Σιερώνω	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	17
Θωρώ	0	1	0	1	0	0	1	1	2	1	2	0	1	1	2	13
Κουντώ	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	0	2	2	0	8
Φουσκώννω	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	19
Τ̃ζοιμούμαι	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	22
Χτενίζω	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	19
Γράφω	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	17
Κόβκω	1	0	1	0	0	1	0	1	2	1	2	1	1	1	1	13
Αννοίω	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	18
ΣΥΝΟΛΟ	19	18	20	18	17	24	17	25	27	25	29	20	22	26	32	339

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΑ				ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ	
	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ		ΚΥΠΡΟΣ	
	9	12	9	12	9	12
Μήλο	2.00	2.00	1.95	2.00	2.00	1.93
Γάντια	1.50	1.70	1.45	1.50	1.67	2.00
Κότα	1.95	2.00	1.80	1.90	1.80	1.93
Σφυρί	1.60	1.90	1.65	1.25	0.87	1.53
Αδιάβροχο	1.70	2.00	1.35	1.65	1.80	1.80
Γείτονας	1.50	1.90	1.50	1.40	2.00	1.67
Παρατηρώ	1.85	2.00	1.65	1.75	1.53	1.60
Τσιγκούνης	1.50	2.00	1.90	1.95	1.60	1.73
Επιθυμώ	1.65	1.90	1.75	1.80	1.60	1.73
Ακροβάτης	1.20	1.50	1.25	1.40	1.07	1.07
Βλάβη	1.55	1.90	1.55	1.70	0.93	1.27
Συγγενής	1.00	1.35	1.25	1.05	1.07	1.60
Θλίψη	1.90	2.00	1.80	2.00	1.47	2.00
Μύθος	2.00	1.95	1.75	1.95	1.87	1.80
Σοφός	1.80	2.00	1.90	1.80	1.60	1.53
Δειλός	1.85	1.80	1.75	1.70	0.67	1.20
Ισχυρός	1.80	1.75	2.00	1.90	1.27	1.33
Μετανάστης	1.60	1.80	0.95	1.65	0.40	1.33
Άγουρος	1.15	1.25	0.00	0.30	0.00	0.13
Παραμελώ	0.40	1.00	0.80	0.90	0.33	1.00

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΑ				ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ	
	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ		ΚΥΠΡΟΣ	
	9	12	9	12	9	12
Ξύστρα	1.90	2.00	1.80	1.50	1.80	1.87
Αναπτήρας	1.90	1.95	1.75	1.50	1.80	1.87
Φτυάρι	1.30	1.75	1.05	1.20	1.73	1.67
Σκάλα	1.20	1.60	1.00	1.10	1.47	1.53
Καναπές	1.15	1.35	1.05	1.10	1.20	1.13
Εφημερίδα	1.25	1.75	1.00	1.15	1.07	1.47
Σχοινί	0.85	1.45	0.80	0.80	1.47	1.73
Γάντι	1.50	1.70	1.45	1.50	1.67	2.00
Ποτιστήρι	1.95	2.00	1.35	1.45	1.80	1.93
Ζυγαριά	1.60	1.85	1.25	1.40	1.27	1.80
Τηλεόραση	1.05	1.25	1.00	1.10	1.07	1.20
Κουτί	1.95	1.90	1.70	1.45	1.87	1.80
Μπαλόνι	1.50	1.75	1.30	1.35	1.33	1.60
Ρολόι	1.95	2.00	1.85	1.65	2.00	1.93
Κρεβάτι	1.10	1.45	1.25	1.05	1.60	1.53
Χτένα	1.45	1.80	1.40	1.35	1.73	1.53
Μολύβι	1.05	1.50	1.00	1.20	1.67	1.73
Κουτάλι	1.80	1.70	1.00	1.10	1.47	1.67
Ψαλίδι	1.10	1.45	1.10	1.25	1.60	1.73
Κλειδί	1.75	1.85	1.70	1.35	1.73	1.60

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ

ΡΗΜΑΤΑ	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΕΥΝΑ				ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ	
	ΕΛΛΑΔΑ		ΚΥΠΡΟΣ		ΚΥΠΡΟΣ	
	9	12	9	12	9	12
Ξύνω	1.15	1.45	1.25	1.50	1.00	1.07
Ανάβω	1.25	1.75	1.15	1.00	1.00	1.00
Σκάβω	1.65	1.80	1.00	1.35	1.27	1.53
Ανεβαίνω	1.25	1.35	1.50	1.30	1.07	1.07
Κάθομαι	1.10	1.35	0.90	1.40	1.20	1.20
Διαβάζω	1.30	1.75	1.05	1.20	1.07	1.33
Τραβάω	0.95	1.65	0.75	0.95	1.00	1.20
Φοράω	1.85	2.00	1.15	1.10	1.07	1.27
Ποτίζω	1.90	2.00	1.50	1.50	1.13	1.27
Ζυγίζω	1.90	1.95	1.15	1.15	1.00	1.53
Σκουπίζω	1.65	1.65	1.15	1.20	0.93	1.27
Σιδερώνω	1.65	1.85	1.00	1.30	1.07	1.20
Βλέπω	1.70	1.75	1.15	0.90	0.87	1.33
Σπρώχνω	1.05	1.35	0.65	0.85	0.33	1.07
Φουσκώνω	1.45	1.95	1.15	1.35	1.00	1.20
Κοιμάμαι	1.55	1.30	1.25	1.20	1.13	1.47
Χτενίζω	1.80	1.95	1.60	1.50	1.00	1.27
Γράφω	1.35	1.50	1.05	1.10	1.00	1.07
Κόβω	1.10	1.45	0.85	1.15	0.93	0.93
Ανοίγω	1.45	1.60	0.45	0.45	1.00	1.13

Test Statistics

	VAR00001	Mann-Whitney U	Mean Rank	Sum of Ranks
KSINO	Ellinika9	105,00	15,00	225,00
	Kipriaka9		16,00	240,00
ANABO	Ellinika9	105,00	15,00	225,00
	Kipriaka9		16,00	240,00
SKABO	Ellinika9	81,00	17,60	264,00
	Kipriaka9		13,40	201,00
ANEBAINO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
KATHOMAI	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
DIABAZO	Ellinika9	106,00	15,07	226,00
	Kipriaka9		15,93	239,00
TRABAO	Ellinika9	94,50	16,70	250,50
	Kipriaka9		14,30	214,50
FORAO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
POTIZO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
ZIGIZO	Ellinika9	90,50	14,03	210,50
	Kipriaka9		16,97	254,50
SKOUIZO	Ellinika9	106,00	15,07	226,00
	Kipriaka9		15,93	239,00
SIDERONO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
BLEPO	Ellinika9	71,50	18,23	273,50
	Kipriaka9		12,77	191,50
SPROXNO	Ellinika9	105,00	16,00	240,00
	Kipriaka9		15,00	225,00

FOUSKONO	Ellinika9	105,50	15,97	239,50
	Kipriaka9		15,03	225,50
KOIMAMAI	Ellinika9	111,50	15,43	231,50
	Kipriaka9		15,57	233,50
XTENIZO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
GRAFO	Ellinika9	112,50	15,50	232,50
	Kipriaka9		15,50	232,50
KOBO	Ellinika9	100,00	16,33	245,00
	Kipriaka9		14,67	220,00
ANOIGO	Ellinika9	97,50	14,50	217,50
	Kipriaka9		16,50	247,50

